

Konec marca in v začetku aprila bodo po vseh naših občinah volitve novih pododborov Okrajne obrtne zbornice.

O problemih našega obrtništva je precej govora na raznih sestankih. Razen preskrbe delavskih središč potrošniki čisto omenjajo tudi pomanjkanje obrtnih škik, predvsem uslužnostnih, dejavnosti. Marsikje, kot pripominjajo, se ta dejavnost ne razvija skladno s potrebami prebivalstva, oziroma potrošnikov.

Prav zaradi tega je predvideno, da bi letos izvolili v pododborove po občinah razen obrtnikov tudi potrošnike, člane stanovanskih skupnosti itd., ki bi jih predlagali občinski ljudski odbori.

Na Gorenjskem smo pravzaprav že ob

lanskih volitvah šli v to smer. Poleg obrtnikov so v vseh občinah prišli in te organe tudi občani iz vrst potrošnikov. Toda samo to ni povzročilo bistvenih sprememb. Zato se ob letošnjih ponovnih vo-

Obrtništvo

litvah teh organov vsiljuje vprašanje, ali je ta organizacijska oblika res najboljša, najprimernejša, ali ne. Ponekod so mnenja, naj bi namesto teh pododborov raje vzpostavili pri ObLO svete za obrtništvo. Svet za obrt ima doslej le ObLO Kranj, ponekod o tej dejavnosti razpravlja na svetu za industrijo, drugod niti to ne.

Ob letošnjih volitvah pododborov za

obrtno dejavnost po občinah ni najvažnejše vprašanje organizacije, marveč vsebine njihovega dela. Doslej se občinski ljudski odbori v večini primerov niso kdo ve koliko ukvarjali s problemi obrtništva. Premalo so skrbeli, da bi se obrtniška dejavnost razvijala v skladu z željami in potrebami občanov in v skladu z razvojem celotnega gospodarstva v komuni. Skrb za tak razvoj naj bi v občini v prihodnje prevzel poseben družbeni organ (svet ali pododbor), ki naj bi vključeval obrtnike in potrošnike. Delo tega organa bo seveda takšno, kakršni bodo izvoljeni odborniki. Zato bi ob letošnjih volitvah obrtniških pododborov po občinah kazalo temeljito razmisliti o kadrovskega sestavu le-teh.

POMLAD

Foto: F. Perdan

Ob sprejemu družbenega načrta v občini Radovljica

Prvi izpit pred volivci

Uveljavljanje odbornikov - Predlogi volivcev takoj v razpravi - Industrija že daje tri četrtine narodnega dohodka - Glavne puščice mimo cilja

Politične in množične organizacije radovljiške občine so že dlje razpravljale o nekaterih načrtih letošnjega družbenega načrta in proračuna. Konec preteklega in v začetku tega tedna pa so o tem spregovorili in rekli zadnje besede sami volivci in tudi odborniki obeh zborov ObLO. Razen 12 zborov volivcev na terenih so to pot sklicali tudi 4 zbere volivcev proizvajalcev po podjetjih. Udeležba volivcev, zlasti na terenih, je bila dobra. Prav tako je bila, vsaj v primerjavi z dosedanjimi prakso, tudi razprava povsod živahna. Prvič, kot pravijo nekateri odborniki, je bila to pot zelo živahna in tudi razprava občinskega ljudskega odbora. Seja se je nadaljevala do poznega večera. Končno so odborniki sprejeli predloženi načrt z nekaterimi spremembami.

PRVI USPEH...

Pri sprejemanju letošnjega družbenega načrta je bil dosežen vid n napredek. Predvsem so se bolj kot doslej uveljavili odborniki ljudskega odbora. To pot so prvič zagovarjali družbeni načrt občine vsak pred svojimi volivci. Zbori so bili vsi isti dan.

Odborniki so se nanje skrbno pripravljali, da ne bi bili v zadregi. Imeli so skupno posvetovanje, proučevali so predlog načrta, sprasevali o tem in onem, da so na zborih lahko tolačili razne probleme in vprašanja, ki zanimajo volivce.

Na vse zbere so šli uslužbetni občine kot zapisnikarji. Tako so že naslednji dan imeli na občini zbrane vse glavne predloge in pripombe volivcev. Takoj so jih proučili in v nekaj dnevih že pripravili za sejo ObLO oziroma jih upostevali pri dokončnem sestavljanju družbenega načrta. Tako so se prvič uveljavili odborniki v svoji pravi vlogi, se spoznali s problemi občine in težnjami samih volivcev.

...IN NAROBE

Kljub temu uspehu pa je bil to pot značilen še drugi pojav — proizvajalci so ostali v ozadju. Zbori niso bili tako živahni kot na terenu. Delno je to pripisati temu, da se na terenu laže zbere zvečer in se zdrže na razgovoru po nekaj ur, medtem ko je delavec utrujen in lačen po končanem delu. Toda ta razlika se je pokazala tudi na skupni seji obeh zborov. V glavnem je bilo govora le o problemih vasi in še posebej o občinskih dokladah na dohodke iz kmetijstva. O tem so volivci zelo razpravljali že na zborih po vaseh. Toda na seji ObLO je bilo pričakovati, da se bo razprava usmerila v druge, važnejše probleme. O vrsti vprašanj okrog investicij, preskrbe delovnih središč, o produktivnosti in drugih važnih stvareh skoraj ni bilo besede. Skratka, o problemih delavcev oziroma industrije, ki daje v občini že 77,4% narodnega dohodka in s tem, seveda, tudi nosi glavno breme občinskih potreb, o tem skoraj ni bilo govora. Področje kmetijstva, dasi je zastopano le z 8,9%, pa je na seji prišlo na dan kot osnovno vprašanje občine.

STEVILKE IN SMERNICE

V prvih treh letih perspektivnega načrta se je bruto produkt v tej občini povečal kar za 35,8%. Samo lani se je ta povečal za 12,2%. Letos pa, kot predvideva sprejeti družbeni načrt, se bo bruto produkt povečal za novih 5,7 odstotkov in narodni dohodek za (Nadaljevanje na 4. strani)

To nedeljo bodo v vseh osnovnih organizacijah Socialistične zveze bohinjke občine volili nove odbore. Po vaseh so te dni objavili kandidatske liste, ki so jih člani SZDL pretekli teden sprejeli na predvolilnih konferencah. Med kandidati je tudi več mlajših ljudi. Na konferencah so člani obravnavali delo SZDL, ker pa ni bilo posebno uspešno, je bil predmet razpravljanja predlog družbenega plana in proračuna občine Bohinj za leto 1959. Konference so pokazale, da si ljudje želijo tako organizacijo, ki bo pravilno usmerjala družbeno politični in gospodarski razvoj občine in posameznih krajev, organizacijo preko katere bodo dajali svoje predloge in mnenja ter se tako vključili v razvoj in dogajanja. Kritizirali so tudi delo dosedanjih odborov, ki je bilo omejeno zgolj na pobiranje članarine. Zato so izbrali za kandidatske liste nove mlajše člane SZDL. Dogovorjeno je bilo, naj si novovoljeni odbori sestavijo delovni program in dosledno skrbijo za njegovo uresničitev. Družbeno-politične organizacije v Bohinju bodo morale letos opraviti važne naloge, zlasti na področju kmetijstva in turizma. Za izpolnjevanje teh nalog je potrebno sodelovanje vseh Bohinjcev, zlasti pa odborov SZDL in drugih organizacij. Temu so bile namenjene tudi predvolilne konference. V nedeljo, 22. marca bodo Bohinjci, člani SZDL, z udeležbo na volitvah dokazali svojo politično pripravljenost in pripravljenost.

Pred volitvami vodstev osnovnih organizacij SZDL v Bohinju

Pomladitev

To nedeljo bodo v vseh osnovnih organizacijah Socialistične zveze bohinjke občine volili nove odbore. Po vaseh so te dni objavili kandidatske liste, ki so jih člani SZDL pretekli teden sprejeli na

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO LETO XII., ST. 22 — CENA DIN 10.— KLANJ, 20. MARCA 1959

Predsednik OZZ Tone Hafner o trgu s kmetijskimi pridelki

VEČJA PROIZVODNJA - BOLJŠA PRESKRBA

Najprej blagovna proizvodnja, potem neposredno oskrbovanje tržišča - Vse večja vloga socialističnih kmetijskih posestev

Na zadnjem plenumu glavnega odbora SZDL Slovenije so dva dni razpravljali o problemih tržišča in preskrbe. Referat Mirana Košmelja in razprava dr. Marijana Breclja sta nakazala tudi glavne probleme trga s kmetijskimi pridelki. Ob tej priložnosti smo prošli predsednika OZZ Kranj tov. Toneta Hafnerja, naj nam odgovori na nekaj vprašanj o problemih trga s kmetijskimi pridelki na Gorenjskem.

Usposobitev kmetijskih zadrug kot pomembnega člena v prometu s kmetijskimi pridelki je v skladu s našo načelno politiko v trgovini, kjer iščemo čim hitrejšo zvezo med proizvajalcem in potrošnikom. Tovariš Hafner, v kakšni meri naše zadruge že nastopajo kot neposreden dobavitelj kmetijskih pridelkov na tržišča v večja potrošna središča? Ali imajo kmetijske zadruge na Gorenjskem za to materialne pogoje in organizacijske sposobnosti?

Najprej moramo usposobiti kmetijske zadruge kot blagovnega proizvajalca. To je prva naloga. Sebe ko bodo zadruge same razpolagale z vsemi tržnimi viškmi, ko ne bodo več odvisne od privatnih proizvajalcev, sele takrat pa bodo lahko prevzele tudi drugo funkcijo — neposredno zalaganje tržišča. To pa ni bistvena in ne osnovna naloga kmetijskih zadrug, ki so in morajo biti prej organizator kot pa posredovalec kmetijske proizvodnje. Toda kolikor bolj se bodo zadruge upobile kot organizator blagovne proizvodnje, toliko boljše pogoje bodo imele tudi za neposredno posredovanje pridelkov potrošnikom. Menim pa, da bo vmesna trgovska mreža tudi v perspektivi še vedno potrebna. Če bi imeli namreč pri naših kmetijskih zadrugah in socialističnih posestvih tako pestro proizvodnjo, da bi z njo zalagali polovico lastnih potreb, bi ostale potrebne artikole še vedno morali dobiti od drugod. V naših pogojih bomo torej še vedno morali imeti oskrbovalno mrežo, ki bo dopolnjevala naše pridelke s tistimi, ki jih pri nas ni.

Verjetno bomo tudi prodajalne mleka in mesa morali oddvojiti od združene trgovske mreže in v mestih ustanoviti posebne oskrbovalne trgovine, kjer bo gospodinja zjutraj dobila vse, kar bo tisti dan rabila. Te trgovine pa bi zadruge in kmetijska posestva oskrbovala z vsem potrebnim blagom.

Skoraj vsa večja mesta oziroma industrijski kraji imajo neposredna kmetijska zaledja, ki bi jih lahko oskrbovala vsaj z vsakodnevni kmetijskimi pridelki. Kav-

jajo vrtnarji v Stražišču, ki bo zalagala Kranj z zelenjavo. Preskrba naših mest z vsakodnevnimi potrošnimi artikli se torej le ureja.

Tov. Hafner, ali menite, da ni nevarnosti, da bi se tako pri drugih kot pri privatnih proizvajalcih v zvezi s pogodbeno proizvodnjo pojavile težnje za dvigovanje splošne ravni cen iz preteklega leta?

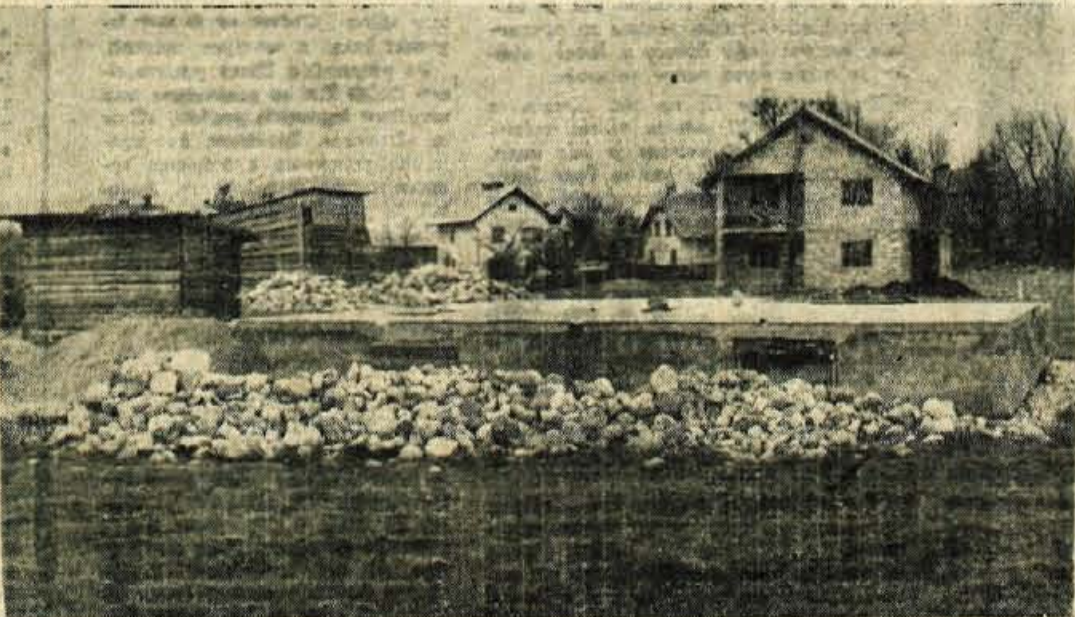
Vsa kmetijska posestva letos goje precej živine za zakol. Nujno pa je, da razen mesa predvsem pospešujemo tudi proizvodnjo mleka — na socialističnih posestvih in v kmetijskih zadrugah, in sicer s pogodbeni osnovi. Čimprej bi bilo namreč treba vsaj 50% mleka za oskrbo industrijskih centrov zagotoviti od kmetijskih posestev.

V blejski občini letos urejajo posestvo s površino preko 100 ha, ki se bo usmerilo prevsem v živinorejsko, sadjarsko in vrtnarsko proizvodnjo. Radovljiška občina ureja posestvo v Poljčah, kjer bo predvsem nasad s preko 30 ha površine veliko pripomogel k bolj preskrbi s sadjem. Posestva kranjske občine zlasti goje živino za zakol, to je pitana goveda in mesnate prašiče. Razen tega pa ur-

no. Posebno letos, če hočemo, da bodo pogodbeni proizvajalci bolje prodali svoje pridelke kot ostali, moramo kmetijski trg čimbolj centralizirati v poslovni zvezi. To pa predvsem iz dveh razlogov. Prvič, da se poveni komerciala, in drugič, da zaščitimo pogodbene proizvajalce in socialistična posestva pred nevarnostjo, da ne bi vseh pridelkov jeseni prodala po nizki ceni, medtem ko bi privatni kmetje z zadrževanjem pridelkov do spomladi le-te vnovčili po višji ceni, kar bi bilo politično negativno.

Dokler bomo šibki nasploh v blagovni proizvodnji in bomo skušali umetno zadrževati realne blagovne cene, se težnje po zvišanju cen lahko pojavijo, ker bodo proizvodni stroški večji kot so trenutne cene blaga. Izhodišče iz tega je le v organizirani, specializirani in napredni blagovni proizvodnji v skladu s potrebami trga. Takrat bodo taka nihanja odpadla.

Kako je s funkcijo poslovnih zvez v blagovnem prometu in z njihovimi težnjami po monopolu v trgovanju s kmetijskimi pridelki? Dokler kmetijskih pridelkov še manjka, dokler na trgu še prevladuje povpraševanje nad ponudbo, toliko časa ne moremo dopustiti popolne demokracije. Hočem reči, da še ni čas, da bi vsaka zadruha lahko trgovala popolnoma svobod-

Za barakami »Verige« v tak oimenovanem Dachau, rastejo no ve Lesce. Sprva so tu gradili pridočola tu večje stanovanjske hiše družbene gradnje.

TE DNI PO SVETU

V ponedeljek dopoldne je prispel v Split odred indonezijskih vojnih ladij na prijateljski obisk. Ladije, ki tvorijo odred, plovejo pod poveljstvom majorja Soebono, in so bile zgrajene v naši ladjedelnici v Kraljevi. Odred je na poti v Indonezijo.

V Minsuki, na severu Njase, je policija v ponedeljek streljala na skupino domačinov. Enega je ubila, dva pa ranila. Streljali je začela zaradi tega, ker so domorodci, ki so imeli svoje zborovanje, odklonili zahtevo, naj se razidejo. — Na področju okrog Zombe na jugu Njase so vojaške patrulje aretirale 23 ljudi. V srednji Njasi se je vojaštvu vdalo kakih 50 domačinov, ki so baje sodelovali v nemirih, ki so bili 4. marca v Makendi.

Dunajski turistični uradi napovedujejo, da se bo obisk avstrijskih turistov v italijanskih letoviških letos zmanjšal za 10 do 15%, in sicer v protest proti temu, da rimska vlada noče ustreči zahtevam avstrijske manjšine na južnem Tirolskem po popolni avtonomiji. Ko so nekatere organizacije pozvale ljudi k bojkotu, je bilo odpovedanih že 30 do 50% rezervacij za letovanje v Italiji.

Izraelski delegat v OZN Aba Eban je v sredo v pismu Varnostnemu svetu protestiral proti zapletenosti izraelskega tovara na ladajah, ki plujejo skozi Sueški prekop. V pismu je navedel, da so oblasti ZAR zaplenile tovar na zahodnonemški ladji »Leglote«, ki je prevažala izraelski cement za Malajo, Hongkong in Filippine.

Generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld je v sredo prispel iz Nepala v New Delhi. Opoldne se je sestel s predsednikom indijske vlade in zunanjim ministrom Nehrujem, ki mu je priredil kosilo. V četrtek pa se je ponovno sestal z Nehrujem ter obrambnim ministrom Krišno Menonom.

Včeraj je prispela v našo državo afganistanska trgovinska delegacija, ki jo vodi minister za trgovino afganistanske vlade Mohamed Rasul Junosi. To je prva trgovinska delegacija Afganistana, ki je obiskala Jugoslavijo. Med bivanjem v naši deželi se bo delegacija seznanila s sestavo našega gospodarstva, v razgovorih z jugoslovanskimi predstavniki pa bo proučila možnosti za sklenitev prvega trgovinskega sporazuma med obema deželama.

V Zveznem zavodu za socialno zavarovanje je bil sklenjen sporazum o uveljavljanju konvencije o socialnem zavarovanju med Jugoslavijo in Madžarsko, ki je bila sklenjena v oktobru 1957 v Budimpešti.

Ciprski odbor za prehodno obdobje je imel v sredo v vladni palači v Nikosiji svoj drugi sestanek, na katerem so razpravljali o številu resorov bodoče ciprske vlade. Na sestanku so bili ciprski guverner Hugh Foot, etnarh Makarios in vodja turške manjšine na Cipru Fadil Kučuk. — Britanske oblasti na Cipru so v sredo proglasile splošno amnestijo za vse člane EOKA, za katerimi so svoj čas izdale tiralice.

V južni Braziliji je prišlo v sredo do prometne nesreče, v kateri je bilo ubitih 16 ljudi, 36 pa je bilo ranjenih. Zaleteli so se dva tovornjaka in osebni avtomobil. Na enem izmed tovornjakov so se vozili svatje.

IZDAJA ČP »GORENJSKI TISK« - UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR - DIREKTOR IN ODGOVORN I UREDNIK SLAVKO BEZNIK - TELEFON UREDNIŠTVA ŠT. 475 - UPRAVA ŠT. 397 TBKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 607-70-1-135 - IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH - LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA NAROČNINA 50 DINARJEV

LJUDJE IN DOGODKI

»RAZREDČENA CONA«

V sedanjem dvogovoru preko »železne zavese« se pojavlja čedalje večje število predlogov, načrtov, sugestij in namigov. Malo je med njimi takih, ki bi bili dokončno izdelani, še manj pa je takih, ki bi bili sprejemljivi tudi za nasprotno stran. Zato svetovna pozornost velja predvsem tistim pobudam, ki imajo največ verjetnosti, da prodrejo skozi diplomatske oklepe ene ali druge strani. Vzhoda ali Zahoda. In nedvomno je ena takih idej — razredčena cona v Srednji Evropi.

Gre v bistvu že za star predlog. Bivši ministrski predsednik Velike Britanije Eden je na konferenci velikih v Zenevi leta 1955 zbudil pozornost z načrtom o odtoku tujih sil iz Nemčije in sosednih držav. Na tem področju naj bi zmanjšali oborožitev in to omejitve nadzirali. Zamisel pa je naletela na odpor tako na Vzhodu kot med nekaterimi zahodnimi zavezniki, zlasti pri Adenauerju. Stari nemški kancler se nikakor ni mogel pomiriti z mislijo, da bi razorožili njegovo deželo in jo postavili pod mednarodno nadzorstvo, saj bi v tistem hipu bilo konec njegovega sna o ponovnem dvigu nemške moči, ki po njegovih pojmovanjih temelji na poziciji sile, vojaški in gospodarski moči.

Lani, skoraj natanko pred letom dni, je poljski zunanji minister sprožil nov predlog takšne razredčene, demilitarizirane cone v osrčju Evrope. Načrt, ki je po avtorju dobil ime »plan Rapackega«, bi zajel obe Nemčiji, Poljsko in Čehoslovaško. V tem področju ne bi smeli imeti jedrskega orožja, niti dovoliti vstop enotam, opremljenim z atomskim orožjem. Kljub temu, da je Rapacki postavil svoj plan zelo širokogrudno, saj bi področje zajelo tri vzhodne dežele (Vzhodno Nemčijo, Poljsko in ČRS) in zgolj eno zahodno (Zahodno Nemčijo), so zahodne sile zavrnile njegov pobudo. Meseca novembra pa se je Rapacki znova oglašil, tokrat s spremenjeno, omiljeno inačico prejšnjega predloga. Čeprav se je novi predlog pojavil z dosti manj hrupa in manj zapazen kot vsi prejšnji, ima vendar še največ upanja, da prodre, če ne v isti pa vsaj v spremenjeni, kompromisni obliki. Podobne zamisli so sprožili tudi drugi vidni politiki: vodja laburistične opozicije v Angliji Gaitskell, prvak zahodnonemške liberalne stranke Erich Mende, bivši francoski predsednik vlade Mendes-France itd.

Zdaj se je baje za podobno idejo ogrel tudi britanski ministrski predsednik Macmillan, saj je po-

učevanje prav te zamisli našlo vidno mesto v zaključnem sporočilu razgovorov s Hruščevim. Po Macmillanovih razgovorih v Parizu in v Bonnu pravijo, da celo v tamkajšnjih krogih ne zavračajo več v celoti te zamisli.

Skratka, ideja o razredčeni coni si nedvomno utira pot in si pridobiva vsak dan več pristašev. To seveda še ne pomeni, da bo tudi prodrla skozi zamotan labirint razgovorov med Vzhodom in Zahodom. Nedvomno pa bi njeno uresničenje prineslo precejšnje prednosti. Tako bi se omilila napetost na neposrednem stičišču obeh blokov, to bi bil prvi znatnejši sporazum, ki bi lahko utrdil in povečal medsebojno zaupanje obeh blokov, ustvarilo bi se ugodnejše vzdušje za reševanje drugih važnih problemov, kot je na primer: nemško vprašanje, razorožitev, evropska varnost itd.

Brez dvoma — to bi bil prvi korak na poti mednarodnega spoznavanja. Kajti če je kaj jasnega v današnjem zapletenem mednarodnem položaju, potem je očitno to, da je treba nekje začeti. In čemu to ne bi bila prav »razredčena cona«?

MARTIN TOMAŽIČ

naša kronika

PROGRAM ZB NA BOHINJSKI BELI

Krajevna organizacija Bovec na Bohinjski Beli je letos v počastitev 40-letnice sestavila obsežen program dela. O njem je razpravljala novoizvoljeni upravni odbor na zadnji seji. Za najvažnejšo nalogo si šteje: pripraviti primerno praznovanje 20. aprila, ko bo otvoritev spominske plošče v Slamnikih nad Bohinjsko Belo. V spomin na bitko na Oblakovi planini, koder je padlo šest partizanov, bo organizacija letos poleg odkrila spominsko ploščo. Važno delo organizacije v letošnjem letu je tudi zbiranje zgodovinskega gradiva in dokumentov iz predvojnega delavskega gibanja in iz NOB. Doslej je bilo zbrano že nekaj dragocenega materiala.

Priprava za gradnjo spomenika je tudi v teku. Tudi nabiralna akcija med vaščani je bila uspešna. Le pristojna občinska komisija še ni odobrila prošnje za posek lesa, ki so ga za spomenik darovali številni kmetovalci; za mladino in za vojaške belske garnizije bodo letos pripravili skupinske izlete v nekatere partizanske kraje.

-jb

TAKA PREDAVANJA SO CENJENA

Vodstvo Zdravstvenega doma Bled je v dnevih pred cepljenjem proti davici po vseh krajih občine izvedlo poučna predavanja o tej nevarni nalezljivi bolezni. Predavanja so bila na Bledu, v Gorjah, na Bohinjski Beli in v Ribnem. Množica poslušalcev je potrdila, kako resno se ljudstvo zaveda nevarnosti te bolezni. Predavatelj dr. Janko Benedik in dr. Borut Rus sta svoja izvajanja komentirala s številnimi diapozitivi.

Preč kratkim je bilo na Bledu tudi zanimivo predavanje o enem najstrašnejših nemških taborišč med drugo svetovno vojno o Auschwitzu. Predaval je Viktor Pogačar z Bleda.

TURISTIČNO DRUŠTVO V TRŽIČU OPRAVIČILO SVOJ OBSTOJ

Občnega zbora Turističnega društva Tržič se je udeležilo 350 članov in predstavniki Turistične zveze Slovenije, Gorenjske turistične zveze, SAP Turist biroja, občine, političnih in družbenih organizacij. Občni zbor je bil skrbno pripravljen; poročila in razprava sta ugotovljala pomanjkljivosti in uspehe iz preteklega leta, iz česar so izluščili smernice za prihodnjo sezono. Društvo ima okoli 600 članov, ukvarja se z mnogimi dejavnostmi in je doseglo lep napredek pri razvoju turizma v tem delu Gorenjske. Tako bo društvo še naprej opravljalo turistično informacijsko službo, priredilo bo številne izlete v tamkajšnje turistične predele in druge kraje, pridobili bodo še več turističnih sob, pomagali bodo pri izvedbi velike zvezne avto-moto dirke na Ljubelj, ki bo 2. avgusta. Izboljšali bodo camping ob Tuminčevem slapu v Podljubelju. Izboljšali bodo tudi pionirsko vzpenjačo, dalje bodo poskrbeli za lepšo ureditev parkov in mesta.

-an

GLASBENI VEČERI NA JESENICAH

Jeseniško društvo inženirjev in tehnikov, ki ima nekaj sto članov, je pokazalo v letošnji sezoni izredno skrb za strokovno izpopolnjevanje članov. Organizirana ima tedenska strokovna predavanja, ki so vsa lepo obiskana. Organizira tudi strokovne ekskurzije.

Zadnje čase pa se je društvo odločilo tudi za glasbeno vzgojo svojega članstva, za redne glasbene večere, na katerih bodo z izvajanjem in tolmačenjem del in seznanjanjem s posameznimi avtorji vzbudili zanimanje za glasbo med Jeseničani.

Prvi tak večer je že bil v četrtek večer. Salonski orkester jeseniške glasbene šole je izvajal dela Verdija, Beethovna, Dvořaka, Smetane, Strausa in drugih, ki jih je sprti tolmačil ing. Karba. Jeseničani so pokazali izredno hvaležnost nad tovrstno prirediteljo. Gornja dvorana Kazine je bila polno zasodena.

U.

kratko, vendar zanimivo

KAKO JE Z REKONSTRUKCIJO KRANJSKE MLEKARNE?

Sedanja dnevna proizvodna kapaciteta kranjske mlekarne je 16 tisoč litrov mleka. To pa za potrebe Gorenjske ne zadošča več, zato se že nekaj mesecev piše in govori o rekonstrukciji, s katero bi mlekarna dnevno kapaciteto povečala na 25.000 litrov mleka. Ker v letošnjem predlogu družbenega plana kranjske občine ta sredstva niso zagotovljena, so volivci v Čirčičah na zadnjem zboru volivcev zahtevali pojasnilo, kako je z rekonstrukcijo.

Sredstva za rekonstrukcijo mlekarne v letošnjem družbenem planu niso zagotovljena zato, ker obseg investicij presega možnosti za krite iz občinskih virov in ker se smatra, da bo podjetje najelo investicijsko posojilo iz zveznega

investicijskega sklada, ker gre za investicije v živilski stroki, za katere so na razpolago zvezni viri. Podjetje tudi še nima dokončnega investicijskega programa, zato v investicijskem planu za tekeče leto ni zajete.

T.

LETOS ŽE OSMI MLADINSKI FESTIVAL NA JESENICAH

Občinski komite LMS na Jesenicah priredi vsako leto na Dan mladosti mladinski festival, ki je lani trajal 1 mesec. Letošnji festival bo že osmi po vrsti in bo trajal en teden, od 16. do 25. maja. Občinski mladinski komite bo imel tokrat svečano sejo na Ravnah na Mežakliji. V dneh festivala bodo prirejali mladinske filmske predstave, kulturne prireditve, športna tekmovanja itd. Tako kot vsako

leto se bo tudi letos 24. maja zbrala mladina na Javorniškem rovtu. Ta dan je namenjen najmlajšim. Ob tabornem ognju jim bodo stari borci in aktivisti pripovedovali o zanimivih in težkih doživljajih iz NOB.

Cilj mladinskega festivala na Jesenicah je pritegniti čimveč mladine k delu in seznaniti ljudi z mladinsko dejavnostjo v občini.

T.

SEMINAR ZA TRGOVSKE POSLOVODJE NA JESENICAH

Republiška Trgovinska zbornica je priredila na Jesenicah v dneh od 16. do 19. marca seminar za trgovske poslovodje železninarske stroke. Blizu 50 udeležencem iz raznih krajev Slovenije so predavali strokovnjaki jeseniške železarne. Ing. Novak je govoril o železu in jeklu, ing. Pirner o proizvodnji železa in jekla, ing. Terseglav o vrstah jekla in ing. Veder o standardnih izdelkih jekla. Razen tega so bili udeleženci seminarja seznanjeni o tržiščih jekla in proizvodni politiki železarne Jesenice. Predavanja so bila povezana tudi z ogledom posameznih obratov jeseniške železarne.

U.

RADOVLJSKA MLADINA GRADI TELOVADIŠČE

Mladina osemletke II v Radovljici je pred dnevi začela graditi novo telovadišče. Odstranjujejo zemljo na prostoru zraven kopališča, ki je določen za športne objekte.

Mladina te šole nima primerne telovadnice, zato so se odločili, da napravijo sami igrišče. Za sedaj nameravajo urediti igrišče za rokomet in druge telesne vaje. Zakopali so prostor 25 krat 35 m.

-l. c.

»SLON« V ZIREH

Preč tednom so v Zireh odprli lepo urejeno prodajnico manufakture »Slon«. Občani so ta nov trgovski lokal z veseljem obiskali.

Po priporočilu Zbora proizvajalcev ObLO Žiri se predvideva tudi združitev trgovskih podjetij »Ziris in »Zirovka«. Združitev, kot upajo, bo prispevala k boljšemu koriščenju trgovskih lokalov. Pridobili bi poseben lokal za prodajo zelenjave, kar je tu zelo potrebno. Hkrati upajo s tem smotnejše razporediti trgovsko osebje in izboljšati poslovanje, kar bi bilo v korist potrošnikom.

S. V.

NOVI PROSTORI ZA KAMNIŠKE GASILCE

Gasilsko društvo v Kamniku je pred kratkim dobilo novo avtocesterno. Za shrambo orodja pa je zdaj v gasilskem domu premalo prostora. Zato društvo upa, da mu bodo dodelili poslopje sedanje cestne baze na Zapricah, če se bo izpraznilo. Tam je dovolj garaž za gasilske avtomobile in drugo orodje.

B. F.

naš razgovor

Ob „Galebu“ na sinjem morju

Želje, predvsem mladih ljudi, so različne. Med njimi pa je prav gotovo največ takih, ki bi radi dan za dnem potovali, da bi videli nekaj novega, nevsakdanjega; da bi videli nove kraje in mesta, ki si jih sicer ne morejo predstavljati takšna kakršni so; da bi videli življenje ljudi, ki živijo v povsem drugačnih pogojih kot sami...

Razumljivo je, da takšne želje največkrat ostanejo samo želje. Zato pa lahko opazimo, da vsi najraje sežemo po knjigah, v katerih potopisci opisujejo svoja doživljanja in zapazanja. Seveda pa s še večjim zanimanjem poslušamo pripovedovanje tistih, ki so vsaj kratak čas živeli med ljudmi Afrike, Azije, Skandinavije in v drugih deželah. In skoraj bi lahko trdili, da najbolj spoznanje svet mornarji.

spremljal na njegovi poti, in sicer: prvič aprila 1954. leta v Turčijo, nato drugič. v Grčijo, tretjič v Indijo ter Burmo, četrtič v Etiopijo ter Egipt in sedaj petič. Razen tega me je pot po morju

PETER JOCIĆ

pripravljala tudi že v Sevastopol v Sovjetski zvezi.

»Kaj je bilo doslej za vas, ob tolikšnem številu potovanj, največje doživljanje?»

»Čeprav sem videl v vseh teh letih toliko novega, da se vsega niti spomniti več ne bi mogel, je moj najsmotnejši trenutek tisti, ko sem prvič plul čez ekvator. Za usakega mornarja je to najlepši spomin. Na ladji prirede za vse inovin-

ce» poseben obred — obišče jih car morja. Mene je obiskal lani, 19. decembra. Nikoli ne bom pozabil tega dne.»

Čeprav navedno le starejši mornarji lahko govorijo o nevarnih trenutkih, ko se je morje poigravalo z njihovo barko, nam je tudi Peter vedel povedati, kako sta se »SPLIT« in njegova posadka borila z morjem okoli 20 ur, na zadnji poti, ko sta spremljala predsednika Tita. Takole je pripovedoval:

»Dobili smo povelje, da moramo izpluti iz Port Saída v Latakio, vkercati predsednika Tita in se vrniti v Port Said. Morje je bilo nemirno kot že dolgo ne. Obalne radio postaje so opozarjale, naj vse ladje čakajo v lukah, dokler se razburkano morje ne umiri.

Toda mi smo šli na pot. Kmalu so nas objeli do 10 metrov visoki valovi. Borba z njimi in vetrom je bila huda. Toda uspeli smo. Za pot iz Port Saída v Latakio smo sicer potrebovali okoli 20 ur (če je morje mirno je potrebnih le 8 ur), toda »Split« in mi smo zmagali. Neki egipčanski mornariški admiral nam je kasneje za ta podvig dal laskavo priznanje. Dejal je, da bi bila lahko vsaka mornarica ponosna, če bi imela takšne rušilce kot je »Split«.

Ko smo se vračali, je bilo morje že mirno.

Ob koncu našega razgovora, smo ga še vprašali: »Zakaj ste se odločili za mornariški poklic?» Peter je zmajal z glavo in... »To je vprašanje, na katerega ne morem odgovoriti. Preprosto ne vem zakaj, čeprav bi danes z nikakršnim poklicem ne menjal. Spominjam pa se, da sem si še kot majhen otrok največkrat želel, da bi nosil modro mornariško uniformo.»

B. F.

Z občnega zbora Turističnega društva Bohinj

Da bo prihodnja sezona uspešna

V nedeljo, 15. marca je imelo Turistično društvo Bohinj štirinajsti občni zbor.

Iz gradiva občnega zbora povzemamo, da se bo letos preskrba (zoboljšala; v prihodnjih dneh bo v Boh. Bistrici odprt novo preurejen moderen trgovski lokal. Resno razmišljajo tudi o graditvi trgovskega lokala v Stari Fužini in o ureditvi prostorov za prodajo mesnih, mlečnih in drugih prehrabnih izdelkov v Ukancu in ob Jezeru. Letos bo v dograjeni dependanci Pod Voglom pridobljenih precej novih ležišč, v hotelu Jezero pa bodo dograjeni prostori za sodobno kuhinjo in sanitarije ter restavracijski prostor. Hotel Zlatorog nabavlja novo pohištvo v prvem nadstropju ter naprave za centralno kurjavo. Letos bo končno zgrajena tudi sodobna bencinska črpalka v Boh. Bistrici. Če tem investicijam dodamo še protiprašno prevleko ceste Bled-Bo-

hinj in dograditev mostu preko Save pri Binjah, smo našli skoraj vse važnejše investicije letošnjega leta.

Govorili so tudi o gradnji žičnice, ki naj bi odprle možnosti za zimsko sezono. Med temi ima največ izgledov žičnica na Vogel, za katero so načrti že v delu.

Letos je turistično društvo pridobilo znatna sredstva z organiziranjem raznih služb, številne prireditve pa so privabile v Bohinj precej gostov. Tudi propagandni material je bil boljši in kvalitetnejši.

Resno so razpravljali tudi o razširitvi društva in njegove dejavnosti v vsej bohinjski dolini; konec koncev je ves Bohinj enotno turistično področje. Razen tega so razpravljali tudi o oddajanju privatnih sob, ki jih bo v prihodnje razporejala centralna recepcijska pisarna.

J.

TUDI INTERNIRANCI

z enakimi pravicami in dolžnostmi v organizacijah ZB

Na razširjenem plenumu Okrajnega odbora Zveze borcev Kranj, ki je bil pred dnevi, so govorili o pomoči borcem NOV in otrokom padlih borcev, o zbiranju spominov iz časa NOV in o drugih organizacijskih vprašanjih.

Na osnovi izdanih predpisov je bilo v zadnjem času upokojeno 30 borcev. Več kot 600 borcev je dobilo potrdilo za ureditev službenih let iz časa NOV, a kar je še posebej važno — kakih 120 borcev NOV se usposablja na raznih izrednih, večernih in dopisnih šolah. Tako si bodo pridobili boljše kvalifikacije in s tem tudi izboljšali gnotno stanje sebi, oziroma svojim družinam.

Kljub temu, kot je bilo rečeno na plenumu, ne bi smeli povsod in v vsakem primeru iti v širino z upokojitvami. Ponekod, zlasti pri starejših borcih, tudi šolanje ne bi dalo zaželenih uspehov. Zato je treba tako primere, človeško, individualno pretežati. V nekaterih kričeh primerih ob težjih socialnih razmerah pri družinah borcev NOV bi bilo bolje z dopolnilnimi prispevki zvišati prejemke borcev, kot pa zaradi njihove nizke kvalifikacije in plače iskati izhod z upokojitvami in neuspešnimi šolami. Prav tako je bilo rečeno, naj bi organizacije ZB skupno z občinskimi organi pomagale pri konkretnem reševanju stanovanjskih razmer svojih članov. Postavljanje spomenikov in druga dela pri ure-

jevanju grobišč, izdajanju zbornikov in podobno, so danes, zlasti ob 40-letnici KPJ, izrednega pomena. Toda pri vsem tem bi ne smeli pustiti v ozadju potrebe živih ljudi — borcev, nosilcev revolucije.

Veliko govora je bilo o organizaciji internirancev. Interniranci doslej niso bili vključeni v organizacije ZB. Zato so se marsikje počutili prizadete. Zda pa bodo organizirani v svoje sekcije z istimi pravicami in dolžnostmi kot ostali člani Zveze borcev.

Na plenumu so se domenili, naj bi že do konca marca sklicali prve, ustanovne skupščine vseh internirancev po občinah. Takrat naj bi izvolili tudi vodstva sekcij internirancev, ki bodo kot sestavni del organizacije Zveze borcev. Kjer je mnogo internirancev, kot na primer v kranjski in jeseniški občini, naj bi še v okviru teh sekcij osnovali posebno organizacijo za določene internirance (na primer za one, ki so bili izgnani v Srbijo, internirani v Dachau, Auschwitz itd.). Tako bodo interniranci laže tudi zbrali in opisovali spomine na internacijo, kar bo ena njihovih prvih nalog.

K. M.

NA DNEVNEM REDU V KOMUNAH

P R O M E T

Na zborih volivcev, ki so bili pred tednom v občini Radovljica, so volivci precej govorili o prometu. Poudarjali so, da je treba izboljšati promet in predvsem boljše urediti nekatere ceste, mostove, postaje in drugo.

Na Brezjah so razen drugega obsojali tudi to, da tam ni urejeno avtobusno postajališče. Hkrati so volivci poudarjali, da je potrebno urediti nekatere ceste v njihovem okraju.

O problemih prometa in zlasti o cestah so govorili tudi na Lancovem, v Kropi, Podnartu, na Dobravi in drugod. Čez slabe ceste so se pritoževali zlasti delavci, ki se s kolesi vozijo na delo.

Občina predvideva letos nad 5 milijonov dinarjev izdatkov samo za najnujnejša popravila in vzdrževanje občinskih cest, ki jih je 214 km. Precej denarja je,

seveda, predvidenega za razne mostove in druge objekte. Največ, in sicer 800.000 dinarjev predvidevajo za vzdrževanje cest na območju Radovljice, 600.000 din za ceste na območju Podnarta, po 500.000 dinarjev za Lancovo, Begunje, Lesce in Srednjo Dobravo, 450.000 din za Brezje itd.

Največji objekt, ki so ga tudi vsi volivci priznali kot nujnega in važnega na področju prometa, je avtobusna postaja v Radovljici in ureditev priključka na glavno, zvezno cesto. Samo za ta dela in nekatere nasipe bodo porabili letos več kot 5 milijonov dinarjev. To je največji letošnji izdatek za urejevanje prometa.

Volivci so že več let opozarjali tudi na potrebo, da bi po dolгих letih vendar uredili most čez Savo v Otočah. Zlasti tovarni promet čez ta most je ogrožal var-

nost. Na tem mestu je predviden nov most z večjo zmogljivostjo. Ker pa za gradnjo takega objekta še niso pripravljene načrti niti ni sredstev, bodo letos samo okrepili obstoječi stari most, kar pa bo vendar terjalo poldrugi milijon stroškov. Po dolгих kritikah občanov iz Kamne gorice bodo letos obnovili tudi most čez Savo pri Radovljici. Tudi za to delo so predvideli 1.200.000 din iz letošnjega proračuna.

Volivci so na zborih kazali na škodo, ki nastaja na vozilih zaradi slabih cest in druge škodljive pojave, všteti nevarnost in mnoge prometne nesreče zaradi neurejenih, slabo vzdrževanih cest.

K. M.

Reorganizacija gramoznice na Polici

Zalog gramozja še za 12 let - Odslej načrtno in ekonomsko izkoriščanje - Upravljanje in izkoriščanje bo prevzelo podjetje „Projekt“ Kranj

Oba zbora Občinskega ljudskega odbora Kranj sta že na svojih predzadnjih ločenih sejah dne 26. februarja, ko sta razpravljala o predlogu družbenega plana in proračuna, zahtevala pojasnilo komisije, ki jo je ObLO imenoval dne 11. decembra 1958 za proučitev stanja v gramoznici na Polici pri Naklem. Ker komisija takrat še ni imela sestavljenega poročila, ga je odbornikom skupno s predlogi za reorganizacijo predložila v ob-
ravnavo na zadnjih ločenih sejah, ki sta bili prejšnji četrtek.

Naloga 5-članske komisije je bila proučiti dejansko stanje v gramoznici in izdelati predlog za racionalno izkoriščanje. Komisija je ugotovila, da se to vprašanje rešuje že od leta 1952, vendar ga doslej zaradi zapletenosti zemljiških zadev, reorganizacij uprave, združitve občin itd ni bilo moč rešiti. Zemljišče gramoznice, ki meri 100.654 kvadratnih metrov, je razdeljeno med tri katastrske občine (Okroglo, Pivka in Struzevo) in so ga doslej izkoriščali trije lastniki: Projekt, Kranjsko gradbeno podjetje in »Komunalni servis« Kranj. Vsi dosedanja koristniki pa streme zgolj za tem, da dobe v njej kvaliteten material, da enostavno in ceneno, brez večjih investicij izkoriščajo zaloge gramozja. Te je komisija ocenila na približno 350.000 kubičnih metrov, kar bi zadoščalo za potrebe naše občine za dobo 12 let pri se-

danji porabi 25.000 do 30.000 kubičnih metrov na leto. Vsak koristnik je doslej tudi po svoji presoji brez sodelovanja z občinskim ljudskim odborom reševal zemljiška vprašanja s težnjo, da si zagotovi čim večje površine za izkoriščanje. Po svoje so urejali tudi komunikacije, zaradi česar je onesposobljena cesta Polica—Okroglo in ogrožena razdelilna transformatorska postaja na Polici. Eksploatatorji torej niso delali načrtno, niso pravilno odkrivali zemljišč, izkoriščanih predelov pa niso pravilno zasipali.

Na podlagi teh ugotovitev je komisija predložila obema zboroma občinskega ljudskega odbora nekaj sklepov, ki so jih odborniki tudi sprejeli. Na prvem mestu komisija predlaga, naj se upravljanje in izkoriščanje gramoznice odda le enem koristniku, in sicer pogodbeno, ObLO pa bi izvajal kontrolo nad izvajanjem pogodbe, tako v

pogledu ureditve, prodaje in količine oddanega gramozja. Za ureditev in nakup potrebne mehanizacije bodo porabili približno 50 milijonov dinarjev. Ker SGP Projekt del te mehanizacije že ima, predlaga komisija, naj bi oddali gramoznico njemu, ker bi tudi za ureditev rabil znatno nižja sredstva — okoli 20 milijonov dinarjev. Novi koristnik pa bo moral izdelati temeljit načrt ekonomskega izkoriščanja, točno ugotoviti zaloge, napraviti separacijo, silose, urediti komunikacije itd. Izvajanje gramozja izven občine odslej ne bo dovoljeno, razen v izjemnih primerih, za katere bo dajal dovoljenja občinski ljudski odbor.

Upati je, da se bo s to reorganizacijo enkrat za vselej uredilo doslej nemogoče stanje v gramoznici na Polici in da se bo začel gramoz načrtno in ekonomsko izkoriščati.

A. T.

Umetna valilnica v Naklem

V primeri z drugimi panogami kmetijskega gospodarstva na Gorenjskem je bila v preteklih letih kokošereja vse preveč zanemarjena. To se vidi iz mešanice najrazličnejših pasem kokoši, ki jih gojijo gorenjski kmetje. Nekateri valilnice, ki so doslej zalagale Gorenjsko v valilnih jajci, niso namreč dovolj pazile na zdravje kokoši in na čisto pasmo. Zato je tudi nastala tako nemogoča situacija. Prav na podlagi teh razlogov se je OZZ Kranj odločila, da v okolici Kranja osnuje umetno valilnico, ki bi zalagala vse gorenjske kokošereje z zdravo in čisto pasmo kokoši. To nalogo je prevzela Kmetijska zadruga Naklo, ki ima v lani dograjeni stavbi, kjer so skladišča za kmetijske pridelke in razstavna dvorana za živino, primeren prostor tudi za valilnico. Ta bo sprejemala samo jajca veterinarsko pregledanih kokoši čiste pasme, in sicer iz treh rejniških središč: iz Nakla, z Visokega in iz Cerklj. Kapaciteta valilnice, ki je pred nedavnim pričela z delom, je 3600 jajc; na tedna bo izvaljenih 1000 piščancev, ki jih bodo oddajali rejcem sredi tedna. Valilnica bo vodila točno evidenco o tem, katero pasmo kokoši bodo dobili posamezni rejci.

Z novo valilnico v Naklem se bo občutno povečala predvsem nesnost kokoši, ki zdaj na Gorenjskem še ni najboljše. Za nesnost je namreč važno, da je kokoš stara eno leto do eno leto in pol. Izrazita jajčarica, ki je na Gorenjskem precej razširjena, je jerebičasta štajerka, medtem ko ostale pasme gojijo predvsem zaradi mesa.

T.

Dne 11. marca je sprejel ZIS pod predsedstvom Edvarda Kardelja več pomembnih predpisov s področja stanovanjske zakonodaje.

Tako je bil sprejet osnutek temeljnega zakona o stanovanjskih odnosih, ki je nadaljnji korak v razvoju družbenega upravljanja stanovanjskega sklada, ker so z njim odstranjeni nekateri administrativni elementi v sedanjem sistemu. Med drugim bo urejen problem podnajemniških odnosov, ki jih ne bo moč več sklepati in ki bodo postopoma odpravljeni. Osnutek daje tudi večje pravice investitorjem glede razpolaganja s stanovanji, s čimer se spodbuja stanovanjska izgradnja.

Sprejet je bil osnutek zakona o lastnini nad deli poslopij ter o opravljanju poslovnih poslopij in prostorov.

Osnutki teh zakonov bodo poslani Zvezni ljudski skupščini v obravnavanje.

TOLMAČENJE ZAKONA O POKOJNINSKEM ZAVAROVANJU

Po obveznem tolmačenju prvega odstavka 249. člena zakona o pokojninskem zavarovanju se bo pripoznala pravica do družinske pokojnine članom družin tistih državljanov, ki so jih kot žrtve fašističnega terorja ubili okupator ali njegovi hlaptci, ki so padli oziroma umrli v zaporih, koncentracijskih taboriščih, taboriščih vojnih ujetnikov, v internaciji, na prisilnem delu, med bežanjem ali ki so pozneje podlegli posledicam nasilja, če so umrli v obdobju od 6. aprila 1941 do 15. maja 1945. Pogoj je, da so bili pred smrtjo v delovnem razmerju. Če pa so bili v tem času zunaj delovnega

Plodno delo Zveznega izvršnega sveta

Novosti s področja stanovanjske zakonodaje

razmerja, se članom njihovih družin prizna družinska pokojnina po 33. členu Zakona o pokojninskem zavarovanju, če so bili odpuščeni z dela zaradi svojega protifašističnega in patriotičnega zadržanja ali zaradi narodnostne, plemenske ali verske pripadnosti ali če so iz teh razlogov sami zapustili delo, dalje če so zapustili delo v vojaškem uradu ali podjetju, če jim je prenehalo delovno razmerje zaradi odprave ali prenehanja civilnega ali vojaškega podjetja, zavoda ali vojaškega podjetja, v katerem so bili v službi, če je prenehalo delovno razmerje zavarovanki po odločbi okupacijskih organov kot posledica diskriminacije proti ženskam, če so morali prekiniti delovno razmerje zato, ker so bili zaradi splošnega preganjanja ljudi za protifašistično zadržanje ali če so bili zaradi narodnostne, plemenske ali verske pripadnosti prisiljeni zapustiti svoje stalno bivališče in če so bili z odločbo okupacijskega organa administrativno upokoje-

kultete, visoke šole in umetnostne akademije.

Ker se nekateri naši bralci zanimajo za pogoj nadaljnega izobraževanja, objavljamo izveček odloka o natečajih in pogojih za vpis na fakultete, visoke šole in umetnostne akademije.

Na fakultete se lahko vpišejo: a) državljani, ki so končali gimnazijo oziroma strokovno ali umetniško šolo, v kateri je trajalo šolanje najmanj tri šolska leta, če se za vpis v te šole kot osnovna izobrazba zahteva najmanj končana osemletna ali njej enaka šola. (Pod strokovnimi šolami je razumeti tudi vojaške šole za šolanje aktivnih oficirjev.) b) državljani, ki so končali šolo za izobrazbo učiteljev ali so opravili izpit, ki ustreza zaključnemu izpitu na tej šoli. c) državljani, ki so po končanem dveh razredih gimnazije končali strokovno šolo, ki je trajala najmanj dve šolski leti. d) državljani, ki so končali višjo strokovno šolo, ki je trajala najmanj dve šolski leti.

Katere fakultete veljajo za ustrezne za posamezne šole, bo določil na predlog fakultetnega sveta univerzitetni svet v sporazumu z republikim izvršnim sve-

tom. Fakultetni sveti bodo lahko določili konkretne predloge (izpite itd.), po katerih bo dovoljen vpis državljanov s končano visoko šolo tudi na tiste fakultete, ki bodo ustrezali tem šolam.

Odlok določa, da se lahko vpišejo na fakultete tudi državljani, ki niso končali ustrezne šole s pogojem, da so najmanj štiri leta praktično delali v gospodarstvu ali v drugih družbenih dejavnostih. V takšnih primerih je treba opraviti sprejemni izpit. Z izpitom se pravzaprav preveri kandidatova izobrazba in sposobnost za uspešno študiranje na določeni fakulteti.

Programi in način opravljanja sprejemnih izpitov predpiše univerzitetni svet na predlog fakultetne uprave in v sporazumu z republikim izvršnim svetom ali organom, ki ga ta določi. Programi za izpite morajo biti objavljeni leto dni prej. Fakultete organizirajo tečaje, v katerih se kandidati pripravijo na izpite. Dijaški se vpišejo na fakultete na podlagi natečaja. Namen natečaja je zbrati za vpis na posamezne fakultete kandidate z ustrežno izobrazbo in sposobne za uspešno študiranje na določeni fakulteti,

in sicer v okviru števila študentov, ki jih lahko fakulteta sprejme. Natečaj razpiše univerzitetni svet in se mora objaviti v tisku. Objava o natečaju mora vsebovati za vsako fakulteto število kandidatov, ki se bodo lahko vpišali v prvi semester, pogoje in načine preverjanja sposobnosti kandidatov itd. Z natečajem je moč predvideti, v katerih primerih imajo kandidati, ki izpolnijo enake pogoje, prednost za vpis. Kot prednost je moč predvideti predhodno končano določeno šolo z ustrežno uspešno prakso v proizvodnji, nadalje dokazano posebno vneto v šolskem in izvenšolskem delu v zvezi s strokovnim študijem, dalje da je pokazal na podlagi mnenja šole oziroma podjetja ali ustanove, v kateri je zaposlen kandidat dosežene uspehe, ki so posebno pomembni za določeno fakulteto. V primeru, da izpolnjujejo na posamezni fakulteti pogoje natečaja več kandidatov, kakor jih predvideva natečaj, je moč preveriti sposobnost bodočih študentov. Od takega preverjanja so izzeti kandidati, ki so v predhodnem šolanju dosegli odličen uspeh. Če njihovo število ne presega števila vrostih mest s predvidenim natečajem, je moč oprostiti izpite tudi kandidate, ki so dosegli zelo dober splošni uspeh, odličen uspeh pa iz tistih predmetov, ki so posebno važni za študiranje na določeni fakulteti.

Če se na fakulteti pojavi malo kandidatov, se lahko vpišejo vsi, ki izpolnjujejo z natečajem predpisane pogoje.

V šolskem letu 1959-60 so fakultete izjemoma dolžne objaviti programe sprejemnih izpitov najpozneje do 1. maja letos.

Gorenjski obveščevalci

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA
Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot št. 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov tel. 04.

MALI OGLASI

Privatnikom ne objavljamo oglasov pred vplačilom. Cena malih oglasov je: proklit 20, izgubljeni 10, ostalo 12 din od besede, naročniki imajo 50-odstotni popust.
Dober posnemač prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 2704
Kovaškega vajenca sprejemem. — Prehrana v hiši. Perič K., Naklo. 2747
Jablane - sadike prtilične in srednje debele ima še na razpolago po ugodni ceni. Ekonomija Podbrezje, tel. 946-14. 2754
Prodajam vzdoljni štedilnik z ploščicami na 2 in pol plošči. Jezerska 17, Kranj. 2755
Prodajam posestvo z novim gospodarskim poslojtem v bližini Kranja — oddaljeno 15 minut od postaje. Naslov v oglasnem oddelku. 2756
Prodajam 11 gramov 22-karatnega zlata za zobe. Naslov v oglasnem oddelku pod »M«. 2757
Prodajam zlato za zobe. Naslov v oglasnem oddelku. 2758
Dober sadni mošt, večje količine prodajam. Ješe, Stražišče. 2759
Prodajam novo diatonično harmoniko. Celar Franc, Voglje 42, Senčur. 2760
Prodajam seme rumene pese in korenca. Prebačev 41. 2761
Prodajam hišo novejšo dvodružniško z vrtom. Ponudbe oddati v oglasni oddelku pod »Gotovina«. 2762

Prodajam 4 prašiče po 40 kg težke. Javan, Breg ob Savi 4, Kranj. 2753
Prodajam domače češpljeve sadike, Ljubljanska 29, Kranj. 2764
Dva mirna fanta iščeta sobo. Primskovo, Huje, Klanec, Rupa, Kranj. Ponudbe oddati v oglasni oddelku pod »Lastno perilo«. 2765
Kupim kopalno peč. Naslov v oglasnem oddelku. 2766
Kupim železna ali lesena vrata rabljena za garažo. Bertonec, Posavec 13, Podnart. 2767
Kupim motorno kolo — BMW, DKW, NSU od 175 do 250 ccm v odličnem stanju — novejši tip. — Naslov v ogl. odd. 2768
Kupim posnemačnik. Pintar Janez, Gor. Zetina 8, Poljane. 2769
Po službi grem pomagat v gospodinjstvo. Ostalo po dogovoru Trunkel Amalija, Savska cesta 2, Kranj. 2770
Sprejem žensko za pomoč v gospodinjstvu. Ostalo po dogovoru. C. Kokrškega odreda 5 — blok pri Vodovodnem stolpu. 2771
Krojaškega pomočnika-co dobro izurjenega sprejme Repovž Anton, Kranj. 2772
Skladiščnik z 8 letno prakso išče službo v Kranju. Ponudbe oddati v oglasni oddelku pod »Vestens«. 2773
Računovodja želi zamenjati službo. Ponudbe oddati v oglasni oddelku pod »Knjigovodja - matematik«. 2774
Preključujem kot neresnične besede, ki sem jih izrekla v avtobusu Bela-Kranj o Vončini Ferdinandu. 2775
Uro sem izgubil v kinu »Triglava« na Primškovem. Prosim najditelja, naj jo proti nagradi vrne v oglasni oddelku. 2776

Prodajam I. gimnazijo v Kranju sem našla očala. Dobijo se v oglasnem oddelku. 2753
Trgovsko podjetje »Železnina« poslovalnica »Optika« na Gorenjskih, obveščava vse stranke. »Atelje« so oddale v popravilo ali izdelavo sončna očala do konca leta 1958, da jih dvignejo do 15. aprila 1959. Po tem datumu jih bomo razprodali. 2777
Čevljarški šivalni stroj »Cilindera« dobro ohranjen ugodno prodajam. Naslov v ogl. odd. 2778
Prodajam češpljeve sadike. Naslov v ogl. odd. 2779
Prodajam nov radijski sprejemnik UKV. Prečna ul. 2, Kranj. 2780
Oddam 2 psička stara 7 tednov majhne sorte. Poizve se Naklo 92. 2781
Prodajam tesan les. Naslov v ogl. oddelku. 2782
V Selški dolini prodajam malo kmetiljo. Pojasnila dobite pri Ivanu Kovač, Suha 56, Sk. Loka. 2783
Decimtalno tehtnico rabljeno ali novo 200 do 300 kilogramsko kupi gostilna pri »Zlati ribi« v Kranju. 2784
Gostilna pri »Zlati ribi« v Kranju obveščava vse prijatelje dobre vinske kapljice, da ima na zalogi svežo dobavo pristnih štajerskih in dalmatinskih vin. Vino prodajamo tudi na dom po znižanih cenah. Prepričajte se in zadovoljite boste. Se priporoča gostilna pri »Zlati ribi«. 2785
Deklico brez staršev staro 2 do 5 let vzamem v rejo eventualno v posvojitve. Naslov v oglasnem oddelku. 2786
Večjo količino semenske grabro prodajam. Narobe Marija, Zgornji Brniki 102. 2787

Podpisana Langus Cilka v tov. »Almira« preključujem besede, ki sem jih govorila o Zupan Boži uslužbenki iz Radovljice. Izjavljam, da za take govornice nisem imela nikake osnove, da sem jih raznašala. 2788
Ljudska tehnika Zabnica organizira tečaj za šoferje - amaterje v osnovni šoli Mavčiče. Začetek tečaja v nedeljo 22. marca ob 8. uri dopoldan. 2789
Krojaško pomočnico-ka za splošna dela sprejemem. Naslov v ogl. oddelku. 2790
Prodajam motor 5 KM z krožno žago (sekularjem) in vsem pripadajočim. Mandeljč Marjeta, Bled-Milno 2. 2791
Motorno kolo »Puch« 200 ccm v zelo dobrem stanju ugodno prodajam. Jelar Zdravko, Zadruga 4. 2792

OBJAVE

OBJAVA ZA VPIS NOVINCEV V SOLO
Svet za šolstvo Oblo Kranj obveščava prebivalstvo, da bo vpisovanje novincev na vseh osnovnih šolah v mestu v nedeljo dne 22. marca t. l. od 8. do 12. ure. Vpisati je treba vse otroke, rojene leta 1952 in januarja ter februarja 1953. leta.
Vpisovanje bo na vseh osnovnih šolah v mestu, v Stražišču in na Primškovem po določeni ravnateljici. — K vpisu prinesite matični list otroka.

ZAHVALA
Najskrenejše se zahvaljujem tov. doktor Zalokarjevi ter vsemu zdravniškemu in strežnemu osebju splošne bolnice na Jesenicah — porodniški oddelku, za tako brezprimeren trud, skrb in nego in ogromno požrtvovalnost, izkazano ob priliki poroda. Njihova visoka poklicna sposobnost in pravočasna intervencija sta rešila življenje meni in mojemu otroku za kar sem dolžna vsem imenovanim še posebej zahvalo.
Franciškinova Kranj

ZAHVALA
Ob smrti našega sina **KARLA AZMANA** se Azmanova družina najlepše zahvaljuje poleg ostalih navedenih v št. 21/59 GG tudi Gasilskemu društvu Naklo in Gasilski zvezi Kranj.

»Upravni odbor trgovskega podjetja na veliko »Sadje«, Kranj razpisuje mesto **RAČUNOVODJE** in **TRGOVSKEGA POMOČNIKA** za te rensko prodajo. Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe takoj, najkasneje pa do 1. V. 1959. Ponudbe pošljite na upravo podjetja do 31. 3. 1959.»

Razpisna komisija pri Perodnišnici v Kranju razpisuje mesto ekonomista,

ki bi po uvedbi v delo zasedel delovno mesto pomočnika upravnika.

Pogoj: končana srednja ekonomska šola in vsaj eno leto prakse v finančno samostojnem zavodu.

KINO

»STORŽIČ«, KRANJ: 20. in 21. marca ob 16., 18. in 20. uri ital. barv. cinem. film »MOZJE IN VOLKOVI«, 21. marca ob 22. uri premiera amer. barv. cinem. filma »LJUBI ME, ALI PUSTI ME«. 22. marca ob 10. uri ital. film »ZENA DNEVA«, ob 13. uri amer. barv. cinem. film »LJUBI ME, ALI PUSTI ME«, ob 15., 17. in 19. uri ital. barvni cinem. film »MOZJE IN VOLKOVI«, ob 21. uri amer. barv. film »TRJE NOVČICI V VODNJAKU«.

»TRIGLAV«, PRIMSKOVO: 21. marca ob 19. uri amer. barvni cinem. film »ZVEZDA JE ROJENA«, 22. marca ob 16. in 18. uri amer. barv. cinem. film »LJUBI, ALI PUSTI ME«.

»SVOBODA«, STRAŽIŠČE: 21. marca ob 19. uri amer. barvni film »SKRLATNA RAVNINA«, 22. marca ob 16., 18. in 20. uri premiera ital. filma »ZENA DNEVA«.

NAKLO: 21. marca ob 19.30 uri ital. film »ZENA DNEVA«, 22. marca ob 16. in 19. uri amer. barv. cinem. film »ZVEZDA JE ROJENA«.

»KRVAVEC«, CERKLJE: 21. marca ob 19.30 uri ter 22. marca ob 16. in 18. uri amer. barv. cinem. film »TRJE NOVČICI V VODNJAKU«.

»RADIO«, JESENICE: 21. do 23. marca amer. barv. cinem. film »SLA PO ZIVLJENJU«.

»PLAVŽ«, JESENICE: 21. do 24. marca jugoslovanski film »CRNI BISERI«.

»ZIROVNICA«: 21. in 22. marca amer. film »POROČNO KOSILO«.

DOVJE - MOJSTRANA: 21. in 22. marca franc. film »FOLIES BERGERE«.

KOROŠKA BELA: 21. in 22. marca amer. film »NAJHITREJŠI STRELEC«, 23. marca jugoslovanski film »CRNI BISERI«.

BLED: 20. in 21. marca sovjetski barvni cinem. film »DON KIHOT«, 22. do 24. marca amer. barv. film »ZLOMLJENO KOPJE«. Predstave ob delavnikih ob 17. in 20. uri, ob nedeljah pa ob 10., 15., 18. in 20. uri.

RADOVLJICA: 20. marca ob 20. uri ter 21. in 22. marca ob 18. uri amer. film »NAJHITREJŠI STRELEC ZMAGUJE«. 21. marca ob 20. uri ter 22. marca ob 15.30 in 20. uri pa nemško-francoski film »SALEMSKE CAROVNICE«. Okoliščani, izkoristite v soboto, 21. in v nedeljo, 22. marca dvojni spored.

»SORA«, SK. LOKA: 20. do 22. marca francoski film »PRIMER DR. LAURENTA«.

ZIRI: 21. marca ob 20. uri ter 22. marca ob 19.30 uri amer. barvni film »ODISEJ«.

»OBZORJE«, ŽELEZNIKI: 20. in 21. marca ob 20. uri ter 22. marca ob 15. in 19.30 uri ameriški barv. film »BORBA V VSEMIRJU«.

»DOM«, SOVODENJ: 21. marca ob 19. uri ter 22. marca ob 15. uri ruski barvni film »DVANAJSTA NOČ«.

DUPLICA PRI KAMNIKU: 21. in 22. marca jugosl. film »SVOJEGA TELESIA GOSPODAR«. Predstava v soboto ob 19. uri, v nedeljo pa ob 16. in 18. uri.

Prvi izpit pred volivci

(Nadaljevanje s 1. strani)
11,4%, v primerjavi z lanskim Narodni dohodek na zaposlenega delavca bo letos že dosegel 847 tisoč dinarjev. Takli in podobni podatki kažejo na velik napredek te občine.
Volivci pa so k investicijski politiki dali razne pripombe. V Begunjah so poudarjali, da bi morali tam urediti zobno ambulanco v Radovljici so zahtevali večjo pomoč zadržanim gradnjam, v Begunjah in Lešcah so postavili zahtevo po osemletkah, kar bi Oblo skušal uresničiti že to jesen. Na mnogih zborih, zlasti na desnem bregu Save, je prevladovala razprava o vodovodu. Vse te in številne druge predloge je Oblo zbral in jih po možnosti upošteval.
Predlog o 10% dopolnilnem proračunskem prispevku na plače v gospodarskih organizacijah pa so odložili. Sklenili so, da bodo o tem sklepali na prihodnji seji in so zato sprejeli družbeni načrt in proračun brez določil o dopolnilnem prispevku.

GLEDALISCE

PRESERNOVO GLEDALISCE KRANJ
Nedelja, 22. marca ob 15.30 uri — izven in za podeželje — Miller: »SMRT TRGOVSKEGA POTNIKA« — Uprizori SNG Drama Ljubljana.
Nedelja, 22. marca ob 20. uri — izven — John Osborn: »OZRI SE V GNEVU...« — Uprizori SNG Drama Ljubljana.
KUD Visoko gostuje z igrano »MOLČEČA USTA« v nedeljo, 22. marca ob 15. uri v Mavčičah, ob 19. uri pa pri Sv. Duhu.

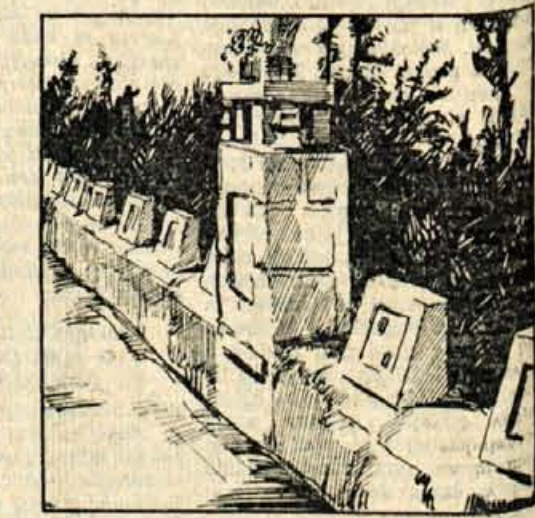
»CRNIJE PNEBIVALSTVA

NA JESENICAH
Poročili so se: Jenko Ferik, mizarjski pomočnik in Justina Ambrožič, uslužbenka; Radislav Radinovič, ključavničar in Marija Ljudmila Smolej, delavka; Feliks Bešter, elektroinženir in Adela Smolnikar, uslužbenka; Anton Klančar, steklar in Marija Repovž, uslužbenka; Rafael Zorko, elektrotehnik in Gabrijela Virjent, uslužbenka.
Umrlj so: Marija Petač roj. Bohinc, druž. upokojenka; Marjeta Valant roj. Dežman, gospodinja; Neža Kompoš roj. Petrič, gospodinja; Egidij Draksler, dijak; Albin Ferme, invalid. upokojenec; Franc Lipej, osebni upokojenec; Ale Nadarevič, delavec; Anton Gričar, otrok; Jože Oblak, tovarniški delavec; Marija Markizeti roj. Dagarin, druž. upokojenka; Janez Vilman, invalid. upokojenec.
V TRŽIČU
Poročili so se: Jožef Pavšek, tovarniški delavec in Ivana Mivšek, tov. delavka; Friderik Kern, kolar in Marija Teržan, bolničarka.
Umrlj so: Jože Perko, osebni upokojenec in Ivana Svegelj roj. Tišler, gospodinja.

VIHAR POD TRIGLAVOM

Riše Milan Batista

Most gori

117
Tam je tolikšna strmina in globina, da se človeku zvrtil v glavi, če pogleda preko škarpe. In preko tiste škarpe se je pognal partizan Šiška. Nemci se sprva niso niti zganili od presenečenja. Potem pa so planili k robu ceste in za Šiško se je vsula toča krogel iz brzostrelk. Šiška je začuda pristal med skalovjem varno, kot da bi skočil le s stola.

118
Šiška je stekel med skalovjem, ne da bi iskal kritje pred krogami, ki so udarjale okoli njega v skale in brenče odletavale. Saj skorajda ni ničesar videl ne slišal — samo tekel je, čim dlje proč od sivih čelad in neštetih cev gori na robu ceste, ki so bruhale za njim smrt. Krogle so zvižgale tik ob njem, klestile grmovje — ampak zadela ga ni nobena.

119
Ko je videl, da je Šiška srečno ušel, se je pognal preko škarpe še Rakar iz Stražišča, dober telovadec. Prekopicnil se je v zraku — ampak ni imel tolikše sreče kot Šiška: Nemci so ga koj spet ujeli. Zverlinsko so ga pretepli in ubili pred očmi drugih osemindvajset obsojencev. Potem so strelj iz pušk pokončili še njih in kri je v curkih lila po cesti.

120
Na kraju, kjer so padli, stojijo danes njihova imena na spominskih kamnih — spomin na partizanske zmage in nemška grozodejstva. Partizan Šiška, ki je takrat ušel usodi, pa je kmalu spet nosil puško po Pokljuki in Jelovici in bil Nemcem, bli za vse, ki so tedaj padli v soteski Završnice. In še so goreli mostovi, ječale lokomotive in padali Nemci...

Z letne konference Sveta Svobod in prosvetnih društev ObLO Kranj

Idejnost - kvaliteta - množičnost

so cilj naših prosvetnih društev

V torek, 17. marca je občinski Svet Svobod in prosvetnih društev opravil letno konferenco. Udeležba je bila dobra, saj je bilo navzočih okoli 60 predstavnikov prosvetnih društev z območja občine Kranj.

Poročilo o delu Sveta je predala njegova predsednica Danila Gril. Najprej je omenila družbeno politično vlogo Svobod in prosvetnih društev pri oblikovanju človekove osebnosti. Človek socialistične skupnosti naj ne bo samo dober proizvajalec in upravljaev,

dramskih družin v Prešernovem gledališču. Skupno je bilo v kranjski občini v tej sezoni 109 gledaliških predstav, kar predstavlja precejšnjo dramsko ustvarjalnost.

Marsikdo pojmuje amaterizem kot diletantizem in primitivizem.

stvo na ožje grupe, ki predstavljajo ljubitelje ene ali druge vrste umetnosti. Manjka pa takih oblik dela, ki bi pritegovale širše kroge prebivalstva, zlasti mladino. Svobode in prosvetna društva naj bi organizirala manjše glasbene in plesne ansamble, ki bi na družabnih sestankih, na izletih, ali v turističnih naseljih, nudili zabaven in kulturni program; na ta način bi žlahtnili oddih delovnih ljudi, ki se dostikrat, prav zato, ker di

pregledal vse domove in na podlagi tehničnih opisov predlagal občinskemu ljudskemu odboru večletni program popravil teh domov, ki naj bi bil sestavni del perspektivnega razvoja kulturnih ustanov v občini.

Občinski SSPD je tudi grajal organizacijske slabosti društev: administrativno poslovanje je primitivno, vzdrževanje težko pridobljenih rekvizitov neodgovorno, organizacija dela šibka. Vse to delo se v resnici opravlja brezplačno. Vendar tudi ta dejavnost sodi v okvir kvalitetejšega in smotrnejšega dela Svobod in prosvetnih društev.

Kaj predvideva plan dela za naslednje obdobje? V glavnem bo Svet prirejal seminarje in tečaje za društveni, vodstveni, upravni in strokovni kader, prirejal bo večje in podobne nastope, gostovanja in prireditve ob pomembnih zgodovinskih dneh. Govorili so tudi o načinu vključevanja delavskih in prosvetnih društev v praznovanje 40. obletnice ZKJ in SKOJ.

V razpravi so številni delegati opisovali dobre in slabe strani svojega dela, težave, s katerimi se bore društva ter načine, kako so jih premagovali.

Konferenca je podčrtala tista važna vprašanja, ki jih je zastavil že mariborski kongres Svobod in prosvetnih društev. Ta vprašanja so: idejnost, kvaliteta, množičnost, gospodarstvenost in organizacijsko utrjevanje društev.

Nič več po starem

Na zadnji plenarni seji je Glavni odbor SZDL Slovenije razpravljala tudi o problemih, ki spremljajo izvajanje šolske reforme. Razprava je ugotavljala uspehe, ki so že bili doseženi pri oblikovanju reformirane šole, hkrati pa je prispevala tudi nekaterim napotkom, ki naj bi jih upoštevale predvsem politične organizacije, družbene organizacije upravljanja in prosvetni delavci pri neposrednem izvajanju reformiranega šolstva.

Ne moremo zanikati, da se reforma počasi izvaja, da smo uvedli v nižjih razredih nove učne načrte, da smo uvedli tehnični pouk in še nekatere druge novosti. Vsi ti uspehi pa nam še niso pomagali do nove šole. Pri vsem tem smo storili napako: vso pobudo smo namreč prepuščali prosvetnim delavcem, medtem ko ji politične organizacije niso posvečale dovolj pozornosti. Izkušnje so pokazale, da šolska reforma ni zgolj stvar prosvetnih delavcev; je stvar občin interesov našega družbenega razvoja, ki ne trpi brezplodnega razpravljanja, temveč hoče dejani, predvsem pa koristi.

Reorganizacija gimnazijskega sistema v sistem strokovnih šol je ponekod privedla do precejšnjih težav, ki se še vedno niso povsem polegale. Še vedno prevladuje miselnost, da lahko samo gimnazija posreduje človeku primerno izobrazbo. Industrijske, vaješke in srednje tehnične šole pa imajo za manj pomembno obliko našega šolskega sistema. Zgolj ta ugotovitev nas sicer še ne spravlja v zadrego, brž ko pa pomislimo, da je zmogljivost našega strokovnega šolstva v primerjavi s številom učencev, ki bi se radi izšolali

na teh šolah, precej šibka in da so lani naše strokovne šole zaradi premajhne zmogljivosti odstavile množico dijakov, tedaj moramo postaviti vprašanje našega strokovnega šolstva v ospredje. Reorganizacija obstoječih in ustanovljanje novih strokovnih šol je naloga, ki naj bo, kljub temu, da ji nekateri odločujoči činitelji niso posebno naklonjeni, naša prva skrb.

Da je temu tako, je krivo predvsem kritično materialno vprašanje. Navzlic temu, da te ugotovitve ni moč ovreči, bodo morale komune in okrajni poiskati v okviru svojih možnosti ustrezna sredstva za vzdrževanje šolstva. Vprašanje namreč ni nerešljivo.

Pri reformiranju našega šolstva bodo lahko odigrali pomembno vlogo tudi delovni kolektivi. Komune bodo po svojih svetih za šolstvo neposredno vplivale tudi na učni načrt svojih osemletk. Nedvomno se bodo te šole vsaj deloma prilagodile krajevnim potrebam, predvsem tistim vrstam gospodarstva, ki je razvito na njihovem območju. Prav gotovo bodo gospodarske organizacije in drugi gospodarski činitelji pokazali za šolo več razumevanja, če bodo neposredno iz nje dobivali v njihovih strokah vsaj deloma izobražene ljudi.

Napak pa bi storili, če bi ob teh problemih pozabljali na vse ostale možnosti izobraževanja. Ne gre samo za pridobivanje osnovnega znanja, mišliti moramo tudi na poglobljanje že pridobljenega. Tečajni, večerne šole, seminarji, šole za odrasle, predavanja — tudi te oblike izobraževanja bodo pomagale graditi duhovno podobo našega človeka.

S.

Pogled v dvorano med konferenco občinskega SSPD

temveč mora biti istočasno kulturn in human človek. Prav oblikovanje te strani človekove osebnosti, je področje dela Svobod in prosvetnih društev.

V nadaljevanju poročila je omenila prizadevanja društev za izboljšanje repertoarne politike. V tem pogledu se je lani delo potobilo. To dokazujejo zlasti številne dramske uprizoritve, ki so bile vsebinsko bolj izbrane in tehnično bolj dovršene kot pretekla leta. K temu je pripomogla tudi pomoč poklicnih režiserjev, karaj tudi servisna služba Prešernovega gledališča v Kranju.

Da bi pomagal društvom v organizacijskem in strokovnem pogledu, je občinski SSPD priredil za vodstvene člane društev enotedenski seminar, na katerem so razpravljali o kulturno-politični vlogi prosvetnih društev in o raznih aktualnih problemih s področja kulture in umetnosti. Takšne seminarje bo občinski SSPD prirejal tudi v prihodnje.

Prav tako je poročilo navajalo, da bo občinski SSPD tudi v prihodnje prirejal občinske glasbene, vokalno in instrumentalne revije ter gledališke predstave najboljših

Te označe pa amaterska dela ne smejo imeti. Približati se morajo ravni profesionalnih skupin, kajti amaterizem bo le s tem upravičil svoj obstoj. Napol prazne dvorane ob številnih amaterskih prireditvah so dostikrat upravičeno ali neupravičeno odraz takega pojmovanja.

Naslednji problem, s katerim se ukvarjajo Svobode in prosvetna društva, je družabno in zabavno življenje v društvih. Zal se ta stran kulturnega dela prosvetnih društev skoraj ne premakne z mesta. Društvo še vedno vidijo skoraj izključno možnost delovanja v sekcijah. Sekcije pa zožujejo član-

nobenega primerne programa, sprevrže v golo popivanje. Organizirajo naj plesno šolo, družabne večere, televizijska gledanja, razne klube in druge oblike združevanja in vzgajanja ljudi.

Konferenca je omenila tudi tehnično nedovršenost društvenih prostorov. Ti so neudobni, slabo ali sploh neopremljeni, brez radia, televizije in drugih sodobnih tehničnih pridobitev, zaradi česar ljudje tamkaj nimajo kaj iskati.

Glode na kritično stanje prosvetnih domov, ki jih društva stežka vzdržujejo, glede na potrebna popravila, adaptacije in novogradnje, bo občinski SSPD

Dve slikarski razstavi v Kranju

TOKRAT SLIKAR - AMATER

Coprav likovnikov - amaterjev ne manjka, se z njihovimi deli na slikarskih razstavah le poredko srečujemo. Kadar pa že pride do takšnega dogodka, vzbudi pri občinstvu precej zanimanja — upravičenega ali neupravičenega.

Tudi razstavní prostor Mestnega

muzeja v Kranju je odprl v torek, 17. marca vrata likovniku - amaterju Milanu Merharju iz Domžal. Razstavljeni so akvareli in risbe. Milan Merhar je bil rojen 1910. leta v Ljubljani. Sprva se je bil posvetil telesni vzgoji, po letu 1954 pa poučuje risanje. Slikarsko izobrazbo je pridobil na učiteljskišči, kjer je poučeval likovno vzgojo prof. Dolfe Lapajne. Razstavljalec je doslej dvakrat razstavil v Domžalah.

Ze pri bežnem vrednotenju njegovih del, zlasti akvarelov, ugotovimo, da so vsa strogo krajinsko dokumentarna, izdelana v sladkih barvnih tonih, skratka — so vzorni slikarski izdelki učitelja, brez velike umetniške problematike. Zanimivo utegne biti akvarel »Gornje Jezersko«. Razstavljalec je dokaj močnejši in živahnejši v ris-

bah z vozniki. Zanimiva utegne biti tudi tehnika slikanja z oljem na steklo.

Pedantno pedagoško slikanje utegne ugajati predvsem povprečnim obiskovalcem razstave.

IN SE RAZSTAVA BARVNIH REPRODUKCIJ

Drugi razstavní prostor muzeja pa zasedajo reprodukcije madžarskega slikarja iz druge polovice 19. stoletja, Mihalyja Munkacsyja. Umetnik je znan po svojih velikih zgodovinskih, žanrskih in krajinskih kompozicijah. Prav tako pomembna so tudi njegova tihotitja. V njegovem umetniškem snovanju sta dobili socialna in napredna tematika častno mesto. Vsekakor predstavlja njegovo delo zelo dober realizem iz 19. stoletja.

Obe razstavi bosta odprti do 27. marca. S.

Še o programski politiki amaterskih igralških skupin

Dobra izbira - prvi pogoj za uspeh

Prav zanimivo je spremljati programsko politiko amaterskih igralških skupin in gledališč. V

mnogih krajih so že odločno prekinili s staro prakso nenačrtnega dela in takomenovanega slučajnega igranja: kar pač pride v roko; marsikje se pa še zmeraj niso otresli tega načina dela, zlasti v amaterizmu, igralstvu. V tistih krajih je vsa kulturna in prosvetna dejavnost prepuščena slučajnim in trenutnim spodbudam in pobudam posameznikov, ki so se iz določenih nagibov: igralske vne-me ali notranje potrebe po kulturnem izživljanju, odločili za to ali ono uprizoritev. Če torej do takihnih osebnih pobud pride, je prav — torej igro nastudirajo, če pa ne, se ob to nihče ne spotika. Torej, to je tista škodljiva slučajnost, ki najbolj broma kulturno in prosvetno življenje v določenem kraju — to pa predvsem v takšnih krajih, kjer vodstva prosvetnih društev niso dovolj trdni gospodarji svojega položaja, in kjer izgubljajo vodilno vlogo v kulturno prosvetnem življenju.

Takšna slučajnost in nenačrtnost sta škodljivi tudi sicer: ne samo da bromita smotno delo — tudi tisto, kar slučajno vzklije, pogosto ni kaj prida dobrodošlo, nasprotno: navadno imamo opraviti z zastarelim komadom z zaprašene police, ki bolj sodi med staro šaro kot na oder. Ni pa treba niti preveč brskati med šaro, tudi med novejšimi deli je najti takšne nepomembne in neuredne stvari. Z zadovoljstvom lahko ugotovljamo, da taka dela le poredko uprizorjajo.

Takšna in podobna razmišljanja so se mi vsiljevala, ko sem

se pred kratkim vračal s predstave »Otrok štirih očetov«. Na Bohinjski Beli so jo igrali igralci iz Nomenja. Ne drznem si trditi, da zgornje misli morda veljajo za kulturnoprosvetno društvo iz Nomenja kajti skoraj povsem neznan mi je, kakšno je tamkaj kulturnoprosvetno življenje in dejavnost društva. Nasprotno, prizadevnost in igralska vnema gostov iz Nomenja pod vodstvom učiteljice Vere Rotman, ki je kljub precejšnji poklicni zaposlenosti in letom, spodbudila mladino k delu in zrežirala omenjeno igro, sta vredni priznanja. Ne samo to, da je kot starejša tovarišica znala najti pot med mladino in jo pridobiti za kulturno delo tudi uprizoritev sama je bila lepa nagrada za njen trud in prizadevanje.

Lahko pa trdimo da bi bil uspeh uprizoritve prav gotovo večji če bi bila izbira dela boljša. Menimo da je igra »Otrok štirih očetov« delo brez kvalitete. Tudi kot navadna burka nima nobenega drugega namena kot s svojo situacijsko komiko, zgrajeno na presenetljivih preobratih, zabavati občinstvo. To je delo tiste vrste ki vzbuja le trenutni učinek in s svojo plehkostjo zabava le kratek čas, vendar niti človeka, ki ni posebnih zahtevan notranje ne zadovolji.

Prizadevnim igralcem iz Nomenja želimo v prihodnje tudi pri izbiri dramskih del več sreče.

—jb

Takole — kot kaže naša slika — vadijo člani folklorne skupine DPD »Svoboda« Primskovo pri Kranju. Skupino vodi Eva Rudolfova, etnografinja Mestnega muzeja v Kranju in članica akademske plesne skupine »France Marolt« iz Ljubljane. — Ansambel je bil osnovan že leta 1957, vendar je po dveh mesecih obstoja prenehal z delom. Lani je z delom nadaljeval. Skupino tvori 8 plesnih parov. Po prvem nastopu lani 29. novembra, so imeli še štiri uspele nastope. Naslednji nastop z novim programom belokranjskih in koroških plesov bo aprila, in sicer v okviru proslav v počastitev 40-letnice ZKJ in SKOJ. Proslavo bo priredilo Turistično društvo Kranj. — Kaj pa težave, ki tarejo mlade plesalce? Teh ne manjka; predvsem primanjkuje plesalcev. S.

Filmi, ki jih gledamo

LJUBI, ALI PUSTI ME je ameriški barvni cinemaskopski film, ki si prizadeva združiti mikavnost biografskih zgodb in šarm revijskega žanra. Ob tej misli se poraja še ena: namreč ta, da so ustvarjalci posvetili interpretom filma več pozornosti kot spominu na slavno igralko in pevko Ruth Etting. Torej film zaradi Doris Day in James Cagneya in ne zaradi Ruth Etting.

O pevki Ettingovi le toliko, da si je s svojimi popevkami utrla pot celo v Hollywood.

Cenenost, ki je navadno pogojena z revijskimi filmi, skoraj ne da, da bi pomislili na kakršnekoli vrednote te filmske realizacije. In vendar bi storili krivico, če bi uvrstili film med običajno filmsko plažo. Brž ko trčimo ob silajno, psihološko poglobljeno igro Jamesa Cagneya in ob globokoumne pikre dialoge, ki prepregajo pripoved, smo drugega mnenja. Konec koncev ne moremo mirno mimo člo-

veka, kakršen je Snyder — mimo človeka, ki je prenatrpan s protislovji, kompleks, brezobzirno poslovnostjo, ljubeznijo, sebičnostjo...

In dalje: je sploh mogoče doseči sožitje med tako različnima in v sebi zaključenima elementoma, kot sta psihološko razglabljanje o človeku na eni in revijske značilnosti na drugi strani. Tu ima zaslugo predvsem James Cagney, ki je pri iskanju igralskega izraza našel pravo obliko in mero stapljanja revije z resnim.

Konec koncev bi lahko razmišljali še o vernosti zgodbe, kar bi pomenilo nesmiselno zapravljanje časa. Naj zadostuje ugotovitev, da je film spretno izdelan zvarek resničnosti in zabavnosti, ki izpričuje nesporne kvalitete režiserja Kinga Vidorja. Svoj delež mikavnosti pa je primaknila k filmu tudi prikupna pevka Doris Day.

Film bo ustregel raznim okusom filmskega občinstva.

MLADA RAST

Karlsson s strehe

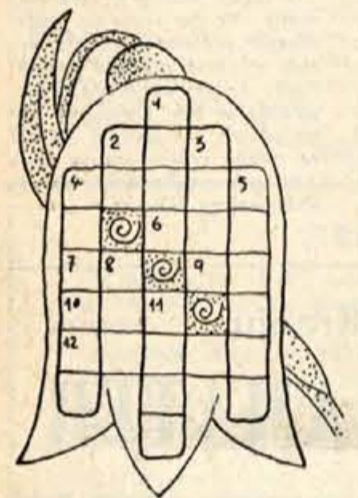
V Stockholmu v neki običajni ulici živi v neki čisto običajni hiši zelo običajna družina. Sem spadajo: običajni oče, čisto običajna mati in trije zelo običajni otroci. Neobičajen v tej hiši je samo eden in to je Karlsson s strehe. Živi na vrhu strehe, ta Karlsson in že samo to je res nekaj izredno neobičajnega. Že mogoče, da je v nekaterih deželah po svetu drugače, toda v Stockholmu se skoraj nikoli ne zgodi, da bo kdo živel v zelo majhni hiši, ki bi stala zgornj na vrhu strehe. Le Karlsson živi tam. Je majhen in zelo okrajgel in samozavesten gospod, ki

zna leteti. Z letalom ali helikopterjem lahko leti vsak, toda razen Karlssona ni nikogar, ki bi mogel letati kar sam. Pritisniti mu je treba le na gumb, ki ga ima pritrjenega na sredni popka in vips, skoči iz njega majhen motor, ki ga nosi potem na hrbtu. Dokler se motor ne ugreje, stoji Karlsson nekaj časa čisto mirno. Potem pa ko se je motor že dovolj ugrejel, se Karlsson dvigne v zrak in odplava tako imenitno in dostojanstveno po zraku, kot da bi bil bančni direktor — seveda če si lahko predstavljate bančnega direktorja z motorčkom na hrbtu.

Karlsson se počuti v svoji majhni hiši na vrhu strehe strahotno imenitno. Večina ljudi pa takih majhnih hiš kot je Karlssonova, sploh ne opazi, tudi če se spotaknejo in padejo čeznje. Prav zato Karlsson tako nemoteno živi v svoji hišici, o kateri nihče ničesar ne ve, pa čeprav stoji na običajni strehi in vrhu čisto običajne hiše v neki zelo običajni ulici sredi Stockholma. Lahko se potepa po mestu in po mili volji uganja vsakovrstne norčije. Kajti Karlsson je največji šalivec pod soncem.

KRIZANKA: ZVONČEK

Vodoravno: 2. neobot, 4. član pevskega zbora, 6. žensko ime, 7. kratica za mladinsko brigado, 9. osebni zaimek, 10. zal, 12. drevo-red.

Navpično: 1. nočna ptica, 2. glasbena nota, 3. suha trava, 4. letni čas, 5. prilimek največjega slovenskega pisatelja, 8. določene barve, 11. del noge.

Rešitev: VODORAVNO — S. BOS. NAVPIČNO: D. T. K. V. P. S. O. A. M. B. O. N. T. P. K. K. S.

Prev. M. S.

Ali že veste ...

... da grade na Jadranu prvi mehanizirani premični most, čigar srednji del bodo odpirali, da bi tako omogočili prehod ladij med Trogirom in otokom Čiovom. Razpon mosta bo približno sto metrov, medtem ko bo premični del dolg petindvajset metrov. Ta premični most bo stal približno 130 milijonov dinarjev. Železno konstrukcijo mostu izdeluje domača tovarna »Djuro Djakovič« iz Slavonskega Broda, električni del opreme pa tovarna »Rade Končar« iz Zagreba. Ta naš prvi premični most na električni pogon bo zgrajen še letos in bo omogočil, da se bo lahko na tem delu Jadrana neovirano razvijal potniški promet, ki je šel sedaj mimo Trogira in so se morale potniške ladje tako

izogibati tega privlačnega turističnega kraja.

... da je Ljubljana pred kratkim dobila novo znamenitost. V Subičevi ulici, blizu trga Revolucije, je zrasla nova marmorna palača Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije. Otvoritev te krasne umetne stavbe je bila pred nedavnim. Posebno pozornost vzbuja veličasten vhod v stavbo, ki sta ga okrasila z množico bronastih figur slovenska kiparja Zdenko Kalin in Karel Putrih. Preko tega imenitnega vhoda pa se pne greda, na kateri je razvrščena druga skupina bronastih figur, od katerih vsaka na svoj način kaže delovne napore naših ljudi. Vidimo srečno družino, skupino rudarjev, delavcev, kmetovalcev in ribiškega dečka, ki je v znak zmagovalstva dvignil ulovljeno ribo. Naš akademski slikar Slavko Pengov pa je v notranjosti palače naslikal ogromno fresko: Zgodovino Slovencev. Tako se ta palača po svojem pomenu in po lepoti uvršča med najlepše stavbe naše bele Ljubljane. Otroci, ki vas bo pot zanesla v Ljubljano ogledajte si to znamenito stavbo.

... da so strokovnjaki, ki se ukvarjajo z zaščito narave in proučujejo jugoslovanske naravne redkosti, predlagali naj bi tudi netopirja zapisali na seznam zaščitenih živali. Ti znanstveniki pravijo, da ljudje povsem brez osnove uničujejo te kralje sesalce, ker ne znajo ceniti njihove vrednosti. Netopirji se hranijo s škodljivimi žuželkami, predvsem z nočnimi metulji, muhami, komarji in drugimi škodljivci.

... da so v Kvarnerskem zalivu ujeli pred nedavnim sabljarko. Sabljarka je riba toplih morij in prav redko zaide v južni del Jadranskega morja, kaj šele v severnega. Nekatere sabljarke dosežejo tudi do pet metrov dolžine. Z zgornjo deljustjo, ki je podaljšana v ostro sabljo, lahko razseka ta riba na dan celo jato tunov in jih potem golta do onemoglosti. Sabljarka je namreč iz družine ostroplut in ima zelo okusno meso, je pa velika roparica in dela ogromno škodo.

... da ...

Pol milijona in slaba sreča

Vlomna tatvina v poslovalnico Slovenijašport v Kranju pojasnjena v dveh dneh - Vlomilca za zapahi

Kranj. Noč od 8. na 9. marec. Križišče vrh Jelenovega klanca, ujeto med svetlo zidovje poslopj, se zdí v nočnem miru še bolj prostrano in kljub jarki svetlobi iz onskih luči, samotno. Mesto je pogreznjeno v globok spanec. Koraki zapoznelega meščana ujedljivo odmevajo med hišami. Nato grobna tišina.

Deset minut manjka do treh. Tišina preseka top udarec, nato še eden ... dva ... Zvenket stekla.

Tam nekje se pokaže skozi okno zaspana glava. Vsepoposod grobna tišina. Križišče prazno. Nikjer žive duše. Glava izgine in okno se zapre.

Kranj se je prebudil v sveže ponedeljko jutro. Križišče vrh Jelenovega klanca je oživel. Ljudje hite na delo. Ura je sedem. Službojuči mličnik stopa po pločniku mimo izložbenih oken poslovalnice Slovenijašport. Nenadoma se zdrzne in pohiti proti vratom v trgovino. Na pragu v notranjost umaknjene vhoda leže kosi razbita stekla in v desnem krilu steklenih vrat zlja velika luknja.

Vlom? Tatvina? Nekaj trenutkov za tem so bili obveščeni organi kriminalistične službe TNZ.

Prvi pogled, ki se je nudi kriminalističnim organom in uslužbencem trgovine, ko so skozi zadnja vrata vstopili v poslovalnico, je povedal vse: bilo je vlomljenje. Potem, ko je neznanec razbil 6 mm debelo steklo v vratih, ni bilo ničesar več, kar bi ga zadrževalo.

Vsepoposod nered: razmetana konfekcija, predali odprti, zmeda v blagajni. Uslužbenci trgovine so na prvi pogled ugotovili, da zijajo na policah s pleteninami občutne vrzeli. Enako v oddelku za športne rekvizite. Začeli so ugotavljati manjkajoče predmete. Spisek je naglo naraščal: dve moški kolesi znamke Rog, preko 15 ur - štoparic, ura za šah, športni in lovski noži, startne pištole, srjace, pulzverji najboljša kakovosti, nogavice, majice, motorske kape, dve zračni puški, dve »bundis« itd.

Ocenili so škodo. Neznani vlomilec je oškodoval trgovino za okroglo 300.000 dinarjev. In kolik

so vredne stvari, ki jih niso ugotovili? In kaj je ugotovila kriminalistična služba? Neznanec je izgubil pri delu usnjeno rokavico in rdeč volnen šal. Najdena predmeta sta povedala, da je storilec mlad, da ima majhno roko in svetle kodrate lase. Dobro vidne so bile tudi stopinje, ki jih puščajo gumijevi podplati.

Kdo je storilec in v katero smer je izginil? Vsekakor težavno vprašanje. Nihče ne ve ničesar povedati. Pač, še isti dan se je objavil na TNZ M. E. iz Kranja. Povedal je, da je okrog 4. ure, ko je šel proti domu, videl nekega moškega, ki se je pripeljal s kolesom iz prehoda med Mlečno restavracijo in Domom JLA. In še to je povedal, da se je neznanec odpeljal navzdol po Jelenovem klancu. Bil je otovorjen z dvema mornariškima vrečama iz ene je molela puška. Videti je tudi bilo, da vožnje s kolesom ni posebno vajen.

Navidezno nepomemben namig, ki pa je vendarle povedal, kje je treba iskati vlomilca. S tem dragocenim podatkom so se kriminalistični organi lotili dela. Storjeni so bili vsi ukrepi, da se vlomilca izsledí.

Klopčič se je naglo odvijal. Že v sredo, 11. marca zjutraj je TNZ iz Zagreba obvestilo kriminalistično službo v Kranju, da so prišli dva mladeniča, ki sta po smešno nizkih cenah prodajala nože. Pri njima so našli tudi predmete, ki so ustrezali tistim iz trgovine Slovenijašport. Vsaka pomota je bila izključena. Fanta sta se nekaj časa zvijala, nato pa sta vlomno tatvino priznala.

Kdo sta vlomilca in od kod prihajata?

To sta zidarja Ivica Nikolič in Marko Vilušič, stara okrog 19 let, doma iz Kreke pri Tuzli. V Kranj sta prispela 6. marca. Hotela sta poiskati delo. Baje sta povprašala pri SGP Projekt v Kranju, kjer pa so ju odslovili, češ da trenutno delovne sile ne potrebujejo, vendar naj se zglasita kasneje. Da bi fanta prišla do donarja, sta se odločila za vlom v Slovenijašport. Seveda sta se lotila temeljitega načrta.

Vlomila sta v noči od nedelje

na ponedeljek. Medtem ko je prvi stražil, je drugi razbijal steklo. Ker bi zvenket stekla utegnili pravihati ljudi, sta se najprej umaknila na dvorišče hiše, ki leži nasproti trgovini in od tamkaj oprezovala. Po 20 minutah, ko sta se dodobra prepričala, da zvenket ubitega stekla ni privabil ljudi, sta smuknila v trgovino in se lotila dela. Blago sta metala v mornariške vreče, ki sta jih prav tako vzela v trgovini. Nikamor se jima ni mudilo, saj sta izbirala blago približno eno uro. Potem sta zjahala vsak eno kolo in se po Jelenovem klancu odpeljala proti Ljubljani.

Poti pa nista nadaljevala. Pri železniškem podvozu pri vasi Orzech pri Kranju sta zapustila čisto in se zatekla v gozdiček. Ta skrita sta čakala ves ponedeljek. Seveda se je Nikolič medtem vrnil v Kranj, kjer je nakupil nekaj hrane in zračno tlačilko kolo.

Zvečer istega dne sta nadaljevala pot proti Ljubljani in nato proti Zagrebu. Vozila sta vsa noč in prispela v Zagreb okrog polnočnega. Med potjo sta seveda kupčevala. To sta počela tudi v Zagrebu. Ko sta prodajala svoje »imetjes«, so ju zalotili organi zagrebškega TNZ.

Ivica Nikolič je priznal tudi tatvino, ki jih je zagrešil v Kreki. Tudi zanje bo prejel zasluženo plačilo. Primer je toliko bolj boleč, ker gre za mlada človeka, ki sta krenila na kriva pota. Sodilo jima bo Okrožno sodišče v Ljubljani.

Ukradeni predmeti so bili doma v celoti vrnjeni trgovini Slovenijašport. Njihova natanko ugotovljena vrednost znaša le nekaj manj kot pol milijona dinarjev. Vsekakor dober »grizljaj«, ki ga ga mlada zlikovca nista utegnala prežvečiti.

Da je bil vlom zelo drzen, ne kaže zanikati. Storjen je bil na najbolj prometnem delu mesta, ki ga razsvetljuje močna neonska razsvetljava.

In zgodba »o drznih gangsterjih z avtomobilom«, ki jo je okrog tega vloga spleta ljudska domisljija, je končana. S. S.

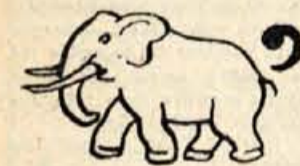

POKAL PARTIZANA ZA JANEZA NOVAKA

Z občnega zbora TVD Partizan Javornik - Koroška Bela

Pred kratkim je imelo TVD Partizan Javornik - Koroška Bela svoj redni letni občni zbor, ki mu je prisostvoval tudi predstavnik okr. Zveze Partizana za Gorenjsko tov. Oman in več predstavnikov družbenih in političnih organizacij tega kraja. Zbor je bil dobro pripravljen, čeprav društvo v pretek-

lem letu ni doseglo takega uspeha, kot bi ga bilo želeli. Sklepi lanskega občnega zbora niso bili v redu izvedeni. Kljub temu pa je društvo s svojimi 204 člani doseglo precejšnje uspehe tako v krajevnem, občinskem in okrajnem merilu. Poleg rednega dela deluje pri društvu še sekcija za namizni tenis, za smučanje, za atletiko, za odbojko in za košarko. Pred dvema meseci pa so ustanovili tudi judo sekcijo, ki je že pričela z delom. Očitno društvu primanjkuje vaditeljskega kadra in starejših članov. V glavnem se aktivno udeležujejo le mladina, kar je po eni strani razveseljivo, vendar bi bilo treba k delu pritegniti tudi starejše člane, ki so bili večsah dobri telovadci, pa so delo pri društvu opustili. Po sprejetih sklepih in nakazanih smernicah je moč sklepati, da se bo društvo, če bo dobilo tudi več finančnih sredstev kakor doslej, spet uvrstilo na isto mesto, ki jo je imelo že pred leti. Sklenili so, da bodo razširili telesnovozgojno dejavnost v širši krog članstva, usposobili bodo več vaditeljskega kadra, izvršili bodo nekaj del na svojem domu, dokončno bodo uredili igrišče za košarko in odbojko, organizirali bodo taborjenja, sodelovali bodo na zveznem zletu Partizana itd. Ob zaključku so najoslušljivejšem delavcem v društvu podelili nekaj diplom in nagrad. Prehodni pokal društva za leto 1958 pa je s svojim aktivnim delom osvojil Janez Novak.

VE JA

REŠITEV:

VIJUNA OIS

STOJA splošna nevarnost

V Podbomu, kjer je še pred kratkim lesen most spajal oba bregova Radovne, leži v strugi razbito tramovje. Mosta ni več. Porušil se je pod težo tovornjaka, ki je bil uvidno preveliko breme za trhle mostne nosilce. Nosil je tovor 1600 kg piva. Takole je bilo:

V torek, 10. marca ob 16.30 uri je tovornjak S-4039 pripeljal v Podbom pivo za restavracijo Vintgar. Sofer je sprva upošteval prometni znak »prepovedana vožnja za vsa motorna vozila«. Pivo je nameraval prepeljati čez most z ročnim vozičkom. Misel pa je opustil, brž ko so ga delavci z bližnje žage začeli nagovarjati, na vendarle zapelje z avtomobilom preko msotu. Svoje prigorvanje — tako je pripovedoval sam voznik — so delavci podkrepili s trditvami, češ da se tudi ostali avtomobili poslužujejo mosta. To je bilo dovolj, da je voznik sedel za krmilo in pogljal tovornjak na most. Ko pa je vozilo prispelo na sredino, se je nosilna ploskev udala in most z avtomobilom vred je zgrmel v strugo. Nesreča se je končala brez hujših posledic, pa

tudi avtomobil pri padcu ni utrpel posebne škode. Tudi škoda, ki je nastala s porušenjem mosta, ne

stavracije Vintgar otežkočen. Tokratna nesreča dovolj zgovorno opozarja voznike motornih

more biti velika. Most je bil namreč reč trhlen. Vsekakor pa je nerodnost v tem, ker je dohod do re-

in vprežnih vozil, kako budo se lahko maščuje malomaren odnos do prometnih znakov.

NAMIZNI TENIS

REPUBLIŠKI TURNIR V MARIBORU

V soboto in nedeljo je bil v Mariboru republiški turnir za mladince, mladinke, pionirje in pionirke posamezno in moštveno. Na turnirju so sodelovali tudi igralci z Gorenjske. Zlasti pomemben je uspeh Freliha II in Bevka (oba Mladost), ki sta se zelo dobro plasirala.

Rezultati: mladinci posamezno — 1. Tome (Triglav), 2. Frelih II (Mladost), 3. Bevk (Mladost), 4. Jamšek; mladinke posamezno — 1. Petrač (Fužinar), 2. Knap (Triglav), 3. Krajer (Fužinar), 4. Lampret (Triglav); pionirji posamezno: 1. Frelih II (Mladost), 2. Vecko (Hrastnik), 3. Kaše (Hrastnik) itd.; mladinci ekipno: 1. Fužinar (Ravne), 2. Mladost (Kranj), 3. Odred (Ljubljana); mladinke ekipno: 1. Fužinar (Ravne), 2. Triglav (Kranj); pionirji ekipno: 1. Hrastnik, 2. Jesenice. rr

PRVENSTVO GORENJSKIH TABORNIKOV V VELESLOMURU

V organizaciji taborniškega oddreda severne meje je bilo v nedeljo dopolne na Zelenici osmo prvenstvo tabornikov Gorenjske v veleslalomu. Izidi: ekipno - mlajši mladinci: 1. Tržič I. 2561; starejši mladinci: 1. Tržič II. 3151; posamezniki — mlajši mladinci: 1. Teran (Tržič) 49,3; člani: 1. Rolih (Kranj) 49,4. Proga je bila dolga 1200 metrov z višinsko razliko 250 metrov in 30 vratci. I. V.

KRANJČANI PORAZENI V MARIBORU

V nedeljo so kranjski judoisti gostovali v Mariboru, kjer so nastopili proti ekipi Branika. Tekmovalci obeh ekip so bili utrujeni in zato gledalci niso videli kvalitetnih borb. Mariborčani so zmagali zaslužen, vendar nekoliko previsoko. Rezultat srečanja je bil 17:7.

Na tem tekmovalstvu je zadnjič nastopil najboljši kranjski judoist Stane Kavčič, ki bo odšel na odsluženje vojaškega roka. Premagal je oba nasprotnika in v letošnji sezoni ni doživel niti enega poraza, čeprav se je boril tudi s tako kvalitetnimi borci, kot sta Maček in Macarol.

ŠAH

PRVENSTVO SENČURJA

V nedeljo dopoldan je bil v Senčurju končan tradicionalni šahovski turnir, ki ga vsako leto

Ob 40-letnici KP Jugoslavije Nemir pod vešali

Komunistična partija je bila prepovedana. Protijudski režim je zagal ves svoj policijski ustroj proti delavskim, naprednim organizacijam. Vrstile so se vsako-odnevne preiskave in aretacije. Ko-

ti. Zlasti v Slovenskem Primorju je bilo nezadovoljstvo spričo Italijanske okupacije še posebno občutno. O vsem tem lahko nazorno govore že tile dogodki:
● Trst, decembra 1921. Prvi de-

so komunisti dobili večino.

● Trst, februar 1922. Drugi deželni kongres KP Italije za Juljsko krajino.

● Zagreb, 8. marca 1922. Obešen skojevcec Alija Alijagič, ki je ubil

gres komunistične mladine Juljske krajine.

● Izola, junija 1922. Fašisti do tal porušili Delavski dom.

● Trst, julija 1922. Fašisti zažgali zadnji Delavski dom pri Sv. Magdalen.

● Ljubljana, julija. Stavka li-skarskih delavcev.

● Trst, julija. Generalna stavka delavstva Juljske krajine in vse Italije v protest proti fašizmu.

● Ljubljana, avgust 1922. Drugi kongres SKOJ Slovenije.

● Trbovlje, avgust. — Splošna stavka rudarjev v vseh podjetjih trboveljske premogokopne družbe. Stavkalo je okrog 12.000 rudarjev.

● Ljubljana, september 1922. Izšel je list »Proletarska mladina«. Oktobra. Izšel je tednik »Strokovna borba«, glasilo neodvisnih sindikatov Slovenije.

● Ljubljana, novembra 1922. Ustanovni občni zbor Zveze neodvisnih strokovnih organizacij za Slovenijo.

● Ljubljana, decembra. Občinske volitve. Večina za Zvezo delovnega ljudstva.

● Ljubljana, decembra 1922. — Kongres Zveze neodvisnih strokovnih organizacij Slovenije. Ustanovljena Zveza neodvisnih sindikatov za Slovenijo.

● Beograd, januar 1923. Ustanovljena »Neodvisna delavska stranka Jugoslavije «kot legalna oblika prepovedane KPJ.

● Trbovlje, februarja 1923. Na pobudo neodvisnih sindikatov veliki protestni shodi rudarjev v Trbovljah, Kočevju, Velenju, Brestanici, Hudi jami, Zabukovici, Holmu in Kremelju.

● Ljubljana, marca 1923. Ustanovljene proletarske akcijske čete — prva vojaška organizacija slovenskega ljudstva za boj proti fašizmu.

● Ljubljana, marca. Demonstracije uslužbencev in železničarjev v Ljubljani, Mariboru, Ptuj, Murski Soboti, Celju, Novem mestu, Kranju in v Krškem.

● Ljubljana, aprila 1923. Izšel je tednik »Glas svobode« — legalno glasilo KPJ za Slovenijo.

● Jesenice, aprila 1923. Protestni shodi delavcev. Sprejete resolucije. Enako v Trbovljah in drugih delavskih središčih.

● Ljubljana, 1. maj. Skupen shod delavstva. Zabava pod Rožnikom. Spopad z Orjuno. Podobno v Trbovljah in rudarskih središčih.

Taka in podobna so bila delavska gibanja po drugih krajih takratne Jugoslavije in tudi izven meja. Protijudski režim je stlil moč množic, ki so zahtevale svobodo in se upirale nasilju. Tudi vešala, ki so jih postavili v Zagrebu za mladina Alijagiča, niso prestrašila delavstva. Niti same mladine. Nemiri so se nadaljevali. Komunisti so iskali različne oblike in možnosti stikov z množico, organizirali so razne športne, kulturne in druge prireditve in izlete, kjer so gibanje delavstva usmerjali v enotni boj za njegove pravice. Kako je bilo takrat v najmočnejšem delavskem središču Gorenjske — na Jesenicah, opusuje Miha Klinar v naslednjem stavku.

M. Klinar

Veliko delavsko zborovanje na Jesenicah 15. in 16. avgusta 1936. leta ob 30-letnici SMRJ (Savez Metalnih radnika Jugoslavije) — Slika iz Muzeja NOB Kranj.

munisti so se pripravljali na težavno ilegalno delo. O tem nam je v zadnjih spominih na takratne dogodke leta 1921 pripovedoval Janez Miakar.

Ljudstva z organiziranim delavstvom na čelu ni bilo moč ukro-

žetni kongres komunistične mladine Juljske krajine. V tržaškem predmestju Barkovlje so fašisti požgali Narodni dom, zbirališče Slovencev.

● Trst, januar 1922. Občinske volitve. V občinah Solkan, Miren, Štandrež, Krmin, Kopriva in drugod

Milorada Draškoviča, ministra za notranje zadeve, pobudnika »Obznanje«.

● Maribor, maja 1922. Okrog 2000 delavcev železniških delavnic izvaja pasivno rezistenco.

● Trst, maja. Drugi deželni kon-

bušak., Tinček Vister, Lovro Ažman, Ivan Mulej in Franc Regitnik.

Dobri mesec kasneje pa je ljubljanska policija pod istim sumničjem aretirala ljubljanskega visokošolca Cirila Stuklja. Predali so ga sodišču. V obtožnici je bilo rečeno, da je pobudnik in glavni organizator komunistične mladine na Jesenicah.

»To so izvlekli iz jeseniških mladincev.« Tako je vsakdo sklepal. Ze mesec so jih imeli v preiskovalnem zaporu. Temu pa ni bilo tako. Iz originalnih sodnih dokumentov Deželnega sodišča v Ljubljani, ki jih danes hrani Centralni komite Zveze komunistov Slovenije, je razvidno, da je sama policija dalj časa opazovala Stuklja in ga zasledovala na vsakem koraku. Policija je med drugim ugotovila, da se visokošolec Ciril Stukelj že dalj časa ukvarja z revolucionarno publicistiko in da je stalni sodelavec lista »Proletarska mladina«. Tudi, ko je hodil na Gorenjsko, so mu bili tajni policisti stalno za petami. Kakor je razvidno iz ohranjenih originalnih policijskih zapisov, se je Ciril Stukelj leta 1923 nekajkrat zadržal v Delavskem domu na Jesenicah. Policijski agenti so celo ugotovili, da je noč od 14. do 15. julija 1923, noč pred delavskim izletom na Bledu, prespal pri članih prepovedane KPJ, in sicer pri Aleksandru in Urški Šitkov. Da bi svoje domneve čimbolj podkrepili, so agenti v svojem poročilu navedli tudi, da sta »imenovana Šitkov še zmeraj člana Neodvisne delavske partije Jugoslavije, ki močno zadržarja po komunizmu.«

Preiskovalni sodnik je z veliko vztrajnostjo in spretnostjo hotel iz Stuklja iztrgati priznanje, da je organizator Zveze komunistične mladine in da je ustanovil na Jesenicah podružnico te organizacije. Da bi to dosegel, je sodnik zahteval Stuklja, da so ga kot takega že priznali ostali jeseniški mladinci v preiskovalnem zaporu. Toda Stukelj se ni vdal. Zahteval je podpisane izjave. Teh mu sodnik, seveda, ni mogel dati. Stukelj pa je zahteval naprej: sooočenje z zaprtimi jeseniškimi mladinci. Dosegel je to. Ko so bili na skupnem zaslišanju pa so jeseniški mladinci vsi po vrsti trdili, da Stuklja ne poznajo in da ga tokrat prvič vidijo. Prav tako so trdili, da sploh nimajo pojma o kaki komunistični mladinski organizaciji na

Izlet na Bledu

Neodvisna delavska partija Jugoslavije ter Zveza delavcev in delavk kovinske industrije in obrti Jugoslavije, pa tudi tiste »Svobode«, v katerih je prevladoval komunistični duh, so prav na pobudo komunistov začele poglabljati in utrjevati stike med posebnimi delavskimi središči. Zakon o zaščiti države 1921, leta in progoni, ki so sledili, so razrahljali ali pa popolnoma paralizirali že vzpostavljeno dejavnost. Kot obliko tega povezovanja in utrjevanja medsebojnih stikov so se posluževali skupnih kulturnih prireditev in izletov. Tako so na primer 15. julija 1923 komunisti z Jesenic v prejemljenih organizacijah in društvenih organizirali izlet kovinarjev in rudarjev in članov Zveze vodbo na Bled.

Ze na večer pred 14. julijem, so se začele zbirati na Jesenicah delavske množice iz raznih krajev. Zlasti iz Trbovelj. Prišlo je tudi nekaj študentov iz Ljubljane. Med njimi tudi Ciril Stukelj Bil je zelo znan pri organiziranju delavske mladine.

Jesenjski kovinarji so priredili gostom lep sprejem s kratkim kulturnim programom. Tam je govoril tudi študent Stukelj. Pozdravil je navzoče v imenu »Proletarske mladine«. Potem pa je pozval navzoče, naj se z enominutnim molkom poklonijo spominu nemških revolucionarjev: Karla Liebknechta in Roze Luxemburgove, ki so ju v Nemčiji zverinsko umorili, ko so zadušili nemško proletarsko revolucijo.

Naslednjega dne, 15. julija je bil izlet na Bled. Razpoloženost je bilo na višku. Delavska solidarnost je dobila duška v pesmih, vzklikih, govori. Toda na izletu z delavci so bili tudi sovražniki. Oblast je poslala na Bled žandarmerijsko okrepitev. Med sproščene udeležence izleta pa so se spretno pomešali številni policijski agenti. Izvohali in zapomnili so si vse tiste, ki so na izletu revolucionarno izstopali. Kot posledica tega so bile aretacije.

SKOJEVCI PRED SODIŠČEM

Nekaj dni po delavskem izletu na Bledu je komisar obmejne policije na Jesenicah, oficial Stepišnik dal aretirati skupno jeseniških mladincev. »Organizirali ste fajao komunistično mladinsko organizacijo na Jesenicah.« Tako so jih obdolžili. Med aretiranimi so bili Tonček in Berti Vergelj, Josip Tre-

Jesenicah, ki naj bi bila po sodnikovih besedah v tovarni ali pa izven nje.

Vsa policija s preiskovalnim sodnikom vred je bila nemočna, razočarana. Mladinci na noben način niso hoteli razkriti svoje organizacije. Bili so složni, trdni. Grozili so jim — brez uspeha. Mladinci — skojevci so vedeli, kaj jih čaka, toda niso se vdali. Obsojeni so bili na več mesecev težke ječe.

Tako je Krajevna organizacija Zveze komunistične mladine Jugoslavije Jesenice ostala nerazkrita in nedotaknjena. Zal celotni proces proti jeseniškim mladim komunistom ni ohranjen. Njihovo zadržanje je ohranjeno le v gradivu procesa proti Cirilu Stuklju.

Tudi Ciril Stukelj se je pred sodiščem zadržal, kakor se revolucionarju spodobi. Zal pa je nekaj let kasneje zaplaval v desničarske vode. Kot kasnejši predsednik Delavske kulturne zveze Svobode je leta 1933 likvidiral revolucionarno jeseniško Svobodo in jo velet razpustiti.

gorenjske bodice

△ Tole, kar bom zdaj povedal, se je že precej dolgo kuhalo po meni. Ne gre za osamljen primer, temveč za splošno prakso, ki je pri naših dijakih, ki se vozijo v kranjske šole z avtobusi, hudo priljubljena. Ko prispje avtobus na postajališče, se skozi gnečo potnikov, ki vstopajo, ročno prerine dijak in zasede svoje mesto. To pa še ni vse. Njegova »sveta dolžnost« je, da rezervira sedeže tudi za svoje sošolce.

— To se mi je zadnjič pripetilo na Visokem. Kljub temu, da sem se hitro prikopal do prvega praznega sedeža, sem ostal brez njega. »Rezervirano!« me je opozoril rdečelčni pobič. Hotel sem sestri na sosednji sedež. »Rezervirano!« se je oglasil isti glasek. Pri tretjem sedežu isto, pa pri četrtem. Matiček, trikrat sem pogledal okrog sebe, petkrat hotel

širiti premikalice še na sosednji travnik. Popolnoma razumljivo je, da je teren ob deževnih dneh tak, kot bi po njem vozili 40-tonski tanki in ne avtobusi. Tistokrat mi je prišlo na misel, kako bi bilo, če bi prostor, kjer avtobusi obračajo, primerno uredili. Vsekakor bi bilo obračati mnogo laže, razen tega pa bi dobilo središče Zaloga lepšo podobo.

△ Nekaj let bo tega, kar je Kmetijska zadruga Komenda dobila dovoljenje za mesarski obrat. Seveda je bilo pred tem treba ugoditi prenekateri zahtevi sanitarne inspekcije. Pravim vam — hudo prijetno je pogledati v obrat. Povsod vzorna snaga, ki je lahko vzor marsikateri mestni mesariji. Je mar tudi poslovanje tako čisto in higi-

PRAVNI NASUJETI

L. F. Železniki

VPRAŠANJE: Za izgotovljeno delo v stanovanju vam je poslal obrtnik račun, kjer je pravilno obračunan material, pri postavitvi za delo pa vam ni označil števil ur in urne postavke. Delo je opravil kvalificiran vodovodni pomočnik in dva vajenca. Smatrate, da je račun izskok glede na opravljeno delo.

ODGOVOR: Račun ni pravilno izstavljen, zato imate pravico istega zavrtni in zahtevati, da vam obrtnik izstavi novega s točno specifikacijo opravljenih ur. Ure kvalificiranega delavca in vajenca morajo biti označene posebej.

Po prejemu novega računa pa, v kolikor boste smatrali, da je isti previsoko obračunan glede urne postavke oziroma da je preveč delovnih ur, se obrnite na pristojno tržno inšpekcijo pri občinskem ljudskem odboru.

A. N. Vižmarje

VPRAŠANJE: Koliko dni plačanega letnega dopusta vam pripada, če imate od 10 do 15 let službene dobe.

ODGOVOR: Za delovno dobo nad 5 do 15 let vam pripada 18 delovnih dni v skladu s 26. členom Zakona o delovnih razmerjih. Uradni list FLRJ št. 53/57.

H. F. Bled

VPRAŠANJE: Aprila 1958 ste kupili od V. C. telico staro dve leti s pojasnimo, da je bila ista 1. novembra 1957 oplojena in da bo avgusta imela teleta. Plačali ste prodajalki kupnino v znesku 42.500 dinarjev. V septembru je bila ocenjena krava od mesarja na 29.000 dinarjev. Tako ste utrpeli 13.500 din škodo, katero vam je povzročila prodajalka, ker vam je prodala kravo kot oteleteno in ste imeli izgubo zaradi teleta in mleka. Ali je predmet zastaral oziroma kdo nosi pravdne stroške v primeru spora?

ODGOVOR: Rok jamčenja je zastaral, vendar lahko uveljavite odškodninski zahtevek, ki praviloma zastara v treh letih. V dokaznem postopku pa boste morali dokazati, da vam je prodajalka odprodala kravo kot oplojeno in ste vi kot tako kupili in ste plačali tudi po takratni tržni ceni. Svetujemo vam, da se v času uradovanja zglasite pri Okrajnem sodišču v Radovljici, kjer obraznite vaš soorni predmet in ukrenete vse potrebno, ko bodo zbrani dovolj tehni dokazi.

Glede pravnih in ostalih stroškov vam za sedaj ne moremo pojasniti, kdo jih bo utrpel, ker jih praviloma nosi oseba, ki izgubi pravdo, v primeru pa, da je tožbenemu zahtevku le delno ugodeno, se stroški delijo.

RAMEN SPOTINE

NA RAČUN SKUPNOSTI

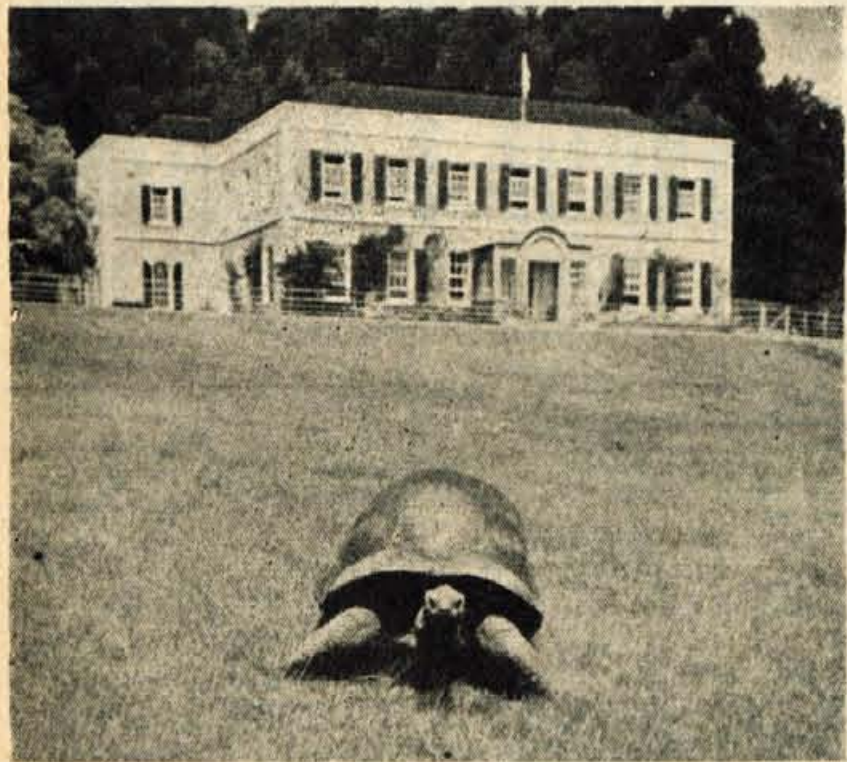

O zidanju hiše ob križišču cest Toda, kot pravijo, bodo znova prekičali gradnjo in zavrvali temelje. Okoli pol milijona dinarjev pa je zavrnjenih.

enično? — Ko sem ondan bolj natanko pregledoval črevo za salame, sem bil opazil, da je vse prej kot čisto. Med črevami je bilo tudi nekaj koncev, dolgih približno pol metra. Kaže, da so bili pripravljeni za polnjenje z mesom, kajti na enem koncu so bili že zavezani z vrvi. Nisem si mogel kaj, da ne bi pogledal, kako je s to stvarjo. Nehote sem tisto stvar poduhal in skoraj bi me vrglo vznak. Smrdelo je, da nikoli tega. Ko sem konec črevesa obrnil, je bil še ves poln črevesne sluznice. Kar miho se mi je strilo, ko sem se spomnil na tiste, ki uživajo te mesarske blagodati. Menim, da ni dovolj, če so lokal in orodje čisti, če so stene obložene s ploščami. Čisto naj bo tudi delo mesarja.

△ Tistemu, ki skrbi za priziganje in ugašanje luči v Komendi, bi svetoval, naj luči podnevi ugaša, prižiga pa naj jih ponoči. Naj ga ne moti to, da je luč ženskega spola in da ženske po uredbi ne smejo delati v nočnih izmenah. Vas pozdravlja Vaš BODIČAR!

Videla je Napoleona

Sveta Helena je 16 kilometrov dolg in 12 kilometrov širok osamljen vulkanski otok v južnem delu Atlantskega oceana, ki so ga odkrili leta 1502 portugalski mornarji. Leta 1815 je bil tja kazensko poslan Napoleon in tukaj leta 1821 tudi umrl. Na sliki vidite želvo z imenom Jonathan na vrtu guvernerjeve palače. Stara je že 250 let in je na otoku Sv. Helene živela že takrat, ko je bil tam še Napoleon. Znano je namreč, da želve izmed vseh živali dosežejo najvišjo starost.

PRAZNOVERJE NA VZHODU

Posebna anketa je dala zanimive podatke o obsegu praznoverja na Daljnem vzhodu. Tam, na primer, kmetje verjajo, da človek sploh ne bo čutil največjega mraza, če bo tik pred pričetkom zime pojedel čim več kuhanega česna in dušenega fižola. Ali pa torej kdor želi vedeti, ali bo imel pozimi poslovno srečo, naj si skuha škodelico čaja. Če plavajo čajni lističi v škodelici pokončno, potem je praznovernež prepričan, da ga bo spremljala sreča. — Anketa je ugotovila, da so taki in podobni »nasveti« in prerokovanja na Daljnem vzhodu tako razširjeni, da sploh ni mogoče vseh opisati.

Naj omenimo samo še nekaj stvari, ki jim ljudje na Daljnem vzhodu slepo ver-

jamejo. Če ženska ali dekle šiva vrečico za riž v mesečni noči, da bo izredno »nadržana šivilja«. Če kdo opazi na nebu meteor in si v tem trenutku česa želi, se mu želja »mora« izpolniti. Če kdo v družini preveč zapravlja, morajo zaskrbljeni sorodniki spraviti v njegovo hišo črnega mačka, ki bo pripomogel, da se bo zapravilavec spreobrnil v varčnega človeka.

Praznoverje na Vzhodu pa ima večših žalostnih posledic. Ponekod so ljudje prepričani, da morajo dekleta, ki so se rodila v določenem letnem času in ob določeni nočni uri, na vsak način zavrniti prvega snubca, da so pozneje z drugim možem srečne vse življenje. — Če

se dekle za mizo večkrat presede, pomeni, da se bo večkrat poročila. — Če opazi nosečnica neke na poti plamen, mora samo pritisniti roko k sebi in otrok, ki se bo rodil, bo imel znamenje na določenem mestu. — Če bodoča mati presekla kokošje jajce, bo trpela hude porodne bolečine, če pa sešije oba rokava svojega kimona in ju ne prišije istega dne k obleki, bo dala življenje pohabljenemu otroku. — Razen kmetov verjamejo v take podobne vraže celo nekateri izobraženi ljudje.

ZA RAZVEDRILLO

KRIZANKA ŠT. 6

Vodoravno: 1. reka, ki namaka najra-
hodnejši del Jugoslavije, 6. brencelj, 7.
daljše časovno razdobje, 8. veznik, 9. sa-
slov za delo, 11. načina raziskovanja ali
proučevanja, 13. zemeljski plin, 14. srb-
hrvaški predlog, 15. hoditi, 17. kratica za
vodilno jedro naprednega mladinskega št-

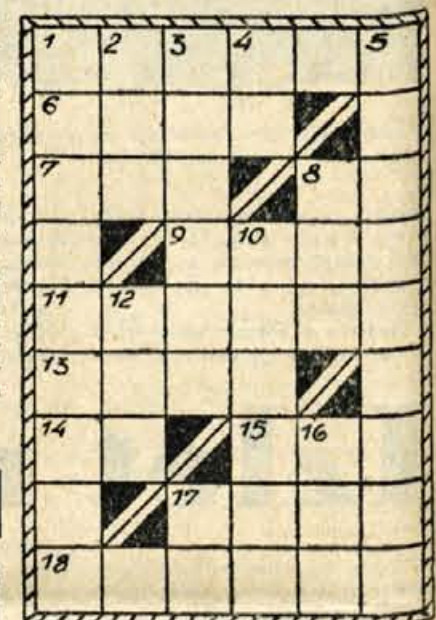
»Nevarni pas«
okoli Zemljine krogle

Pri proučevanju podatkov, ki jih je posredovala sovjetska kozmična raketa, so prišli sovjetski znanstveniki do zaključka, da pri 50.000 km od Zemlje in naprej intenzivnost kozmičnega izžarjevanja postaja nepomembna in se praktično več ne menja.

Po izjavah profesorjev Sergeja, Vernova in Aleksandra Čudakova je dokazano, da pri 50.000 km od Zemlje postaja

energija kozmičnih žarkov zelo majhna — od 30.000 do 100.000 elektronvoltov. Te elektrone lahko absorbirajo tanke plasti materije, kar omogoča lahko obrambo pred njihovimi škodljivimi posledicami.

Ta dva znanstvenika tudi pravita, da obstoja okoli Zemlje poseben krog drobnih materialnih delcev — pas najmočnejšega izžarjevanja. Pri 400 km nad Zemljo je količina teh delcev izredno majhna, medtem ko se z višino močno povečuje. Na višini 15.000 km postane že 700-krat večja od količine pri 400 km. Pri višini 15.000 km imajo drobni materialni delci energijo, ki jo cenijo na nekaj sto milijonov elektronvoltov. Izven tega »nevarnega pasu« pa količina drobnih materialnih delcev spet hitro upada.

ZANIMIVOSTI

PLAVAJOCI
NEBOTIČNIK

Ameriška mornarica je pred kratkim dobila 60.000-tonsko letalonosilko, ki je visoka kot hiše s petindvajsetimi nadstropji. Stroški gradnje so znašali 190 milijonov dolarjev. Ladja bo šla na prvo vožnjo čez tri mesece.

NOVO SOVJETSKO LETALO

V Sovjetski zvezi je pred kratkim prišlo do prvega poskusnega leta novega potniškega letala. Novo letalo, ki ima prostora za sto potnikov, je preletelo razdaljo med Moskvo in Kijevom v treh urah in petnajstih minutah. Letelo je s hitrostjo 600 km na uro.

Magnetofon za slike

Magnetofon je danes že nekaj čisto vsakdanjega in se niti več ne čudimo, da nam droben trakec verno reproducira vse, kar smo ravnokar posneli. Če hočemo drugič posneti nanj kaj drugega, prejšnjo stvar pač enostavno »izbrisemo«, to je razmagnetimo.

Za začetkom televizije se je rodila tudi želja, da bi lahko tudi slike spravili v »konzervo«, kot smo do sedaj glas. Toda tehniki so naleteli na skoraj nepremostljive težave. Potrebne so silno visoke frekvence. Magnetofonska »gava« bi se torej morala vrteti z brzino 50 metrov na

sekundo. Pred šestimi leti so sicer Američani že sestavili tak magnetofon za slike, toda treba je bilo imeti dva kilograma traku za pičle štiri minute slikovnega predvajanja in je bil praktično torej neuporaben. Stvar se je premaknila z mrtve točke esele takrat, ko sta dva francoska inženirja izumila vrteči boben z večjim številom magnetofonskih glav in tako je danes ameriška industrija že izdelala večje število čisto uporabnih slikovnih magnetofonov. Pri televizijskem snemanju lahko tako sedaj mirno »izbrisemo« delček prizora, ki se ni posrečil.

Na trg so prišli celo že prvi taki aparati za amatere. Seveda so zaenkrat še zelo dragi. Kdor ga ima, lahko sam doma posname na trak televizijsko oddajo, ki ki mu je bila posebno všeč in si jo potem sam reproducira kolikokrat hoče. Govorijo celo že o elektranskem fotograf-skem aparatu, ki bo komaj tako velik kot navadna Leica. Oče bo tako lahko filmal svoje otroke pri igri in minuto kasneje na platnu že pogledal, kaj je ujel. Menda tudi že sestavljajo takole filmsko magnetofonsko kamero za snemanje v barvah.

Samomori na Japonskem

Statistični podatki kažejo, da je samomor glavni vzrok smrti pri Japancih od 15. do 24. leta starosti. Znano je, da je število smrtnih primerov zaradi samomora bilo na Japonskem vedno precejšnje. Vzrok za to je tradicionalna filozofija in stari ljudski običaji. Današnje »epidemijo« samomorov pa japonski psihiater dr. Takejama pojasnjuje z duševnimi krizami, ki jih pri japonski mladini povzročata boj med stariimi nazori in modernim, zapadnim načinom življenja, ki se na Japonskem vse bolj uveljavlja.

Dr. Takejama je ugotovil, da so samomori najpogostejši pri študentih, medtem ko japonski mladinci, ki so manj izobraženi, pogosteje iščejo sprostitve v kršenju zakonskih predpisov kot v samomoru.

ROMAN
II. del
13
Mimi Malenšek
Konič

Ali pa je nejevoljno še zmeraj tlela iskra ljubezni iz mladih let, ki je vse poznejše ni moglo zadušiti? Kdo bi to vedel? No, zdaj oba počivata tam za cerkvijo. Konec je njunih prezirov in sovražnosti. In Naci je tudi umrl. Pokopan je nekje na Madžarskem. Pri vojakih, na manevrih ga je zadela sončarica. Pravzaprav — škoda fanta! Bil je bolj podjeten kot Štefan. In Tilda je na Lancovem. Njen mož pije in mešetari po semnjih. Dobrega nima pri njem...

Tako smo se razleteli na vse strani, je pomislil Dominik. Kakor ptiči iz istega gnezda, ki se nazadnje niti ne poznajo več. Rekel bi, da je meni še najboljše. A nazadnje, hudič si ga vedi, sta pa morda celo srečnejša kot jaz! Vsaj nekdo sta bila gotovo srečna, jaz pa nikoli!

Nenadoma se mu je zazdelo, da ga je življenje za vse ogojufalo. Bilo mu je, kot da edino v samotni host sme biti čisto odkrit do samega sebe. Doma je smel biti podjetnik, gospodar. Tu je bil lahko Dominik, nič drugega kot Dominik. Z leti je vse bolj mučno občutil to dvojnost v sebi.

Cez čas je vstal in se nameril v Kamno gorico. Mora pogledati k Herderju. Čas bi že bil, da bi se s Herderjem domenila zaradi Hele. Računi so jasni — Herder ne bo dobil boljšega ženina za hčer.

Trezne misli so mu pregnale čustva in odločno se je spustil v dolino. Hodil je kar povprek čez travnike. Iz gošče se je dvignila jata jerebic. Dominik je samogibno snel puško in pomeril. Strel je razpršil jerebice na vse strani. Iz leščevja ob vodi je prhnil trop vrabcev, kosí so zbegano cvrkotali okrog gnezda z goliči. Zadel ni nič in jezno si je vrgel puško nazaj na ramo.

»Saj sem vedel, da ne bo nič,« je zagodrnjal. Prebrodil

je močvirje in se prebi silkozi bližje na pot. Obšel je Bičkovo gostilno. Močno se je spremenila. Na vrtu so stale pogr-
njene mize in dve natararici sta stregli gostom. Dominik se je nehote spomnil, kako je svoje čase hodil sem k Bičkovi Poloni. Ozrl se je k nizki koči pod vasjo, kjer je zdaj živila. Z njo je prišlo natanko tako, kot si je bil že takrat mislil: vzela je nekega kovača in zelo revno živela z njim. Pravili so, da jo je mož prvo jutro po poroki pretepel in ji rekel, naj gre k tistemu, ki ji je prvi osmukal cvetje.

Pravzaprav je neumno preišljati o teh rečeh. Vse je minilo. Polona jih mora že tudi imeti petdeset. To se pravi, da je že vse dobro in hudo za njo. Kaj bi se zdaj trafil s tem? Res pa je, da razen Polone nikoli ni ljubil nobene. Vse, kar je bilo drugega, je bilo nepomembno. Tudi tisto s Sončevo Marjeto. Ana je bila tista leta razdražljiva, da je ni mogel prenašati. Tudi se je naglo postarala — sicer pa nikoli ni imel veselja z njo. Marjeta pa se mu je nastavljala. Pravzaprav ne — nastavljala se ravno ni, samo tako čudno ga je zmeraj dražilo, kadar jo je videl v vigencu čepeti zraven nakovala z razpeto srajco, tako močno in zdravo. Ana pa se je potem zaradi tega hotela vreči čez jez! Zdelo se mu je, da je ravnala krivično. Njemu še štirideset let ni bilo in pošteno je plačal za otroka. Tudi iz vigencev jo je odslovil — ali je bilo potemtakem vredno zganjati komedije? Toda Ana je za nekatere stvari kar preveč občutljiva, čeprav mora priznati, da je drugače razumna.

Obstal je pred Herderjevo hišo, si predejal puško in vstopil. V veži se je domislil, da si je pozabil odrgniti blatne škornje pred vrati. Eh, kaj? Z lova ne prihajaš zlikan!

Starega Herderja je našel sedečega v rdečem plišastem naslonjaču in s cigaro v ustih. Lenobno se je vzdignil in pozdravil Dominika. »All si zalezoval lisico?« je vprašal in pokazal na puško.

»Nič nisem zalezoval,« je odvrnil Dominik, prislonil puško v kot in se zleknil v drug naslonjač. Herderju

nasproti. »Na jerebice sem streljal, pa nisem zadel,« je povedal med smehom.

»Pravi nedeljski lovec,« se je hahljal Herder. »Dolgo te že nisem videl. Kako pa živiš?«

»Tako — tako.«

»Pa ne, kakor hočejo drugi?«

»Za zdaj še ne.«

»In v prihodnje?« Herder je segel na mizo po časnik.

»Si bral oglas? Presneto so pogumni!«

»Se bodo že unesli.«

»Hm... Pravijo, da je Špan sam dal petnajst tisoč.«

»Tako? Ko sem bil zraven jih je obljubil deset. Potemtakem pa ima Johan zdaj polovico delnic.«

»Mhm. — Ti pa nisi maral pristopiti?«

»Ne. Jaz sem najraje sam svoj gospodar.«

Herder je malomarno prikimal in ponudil Dominiku viržinko. Kadila sta in molčala. Dominik se je razgledoval po sobi. Herderjevi so imeli vse bolj gosposko urejeno kot Gašperinovi. Seveda, stara, bogata hiša! Dominik se je spomnil, s kakšnim spoštovanjem jo je gledal, ko je bil še otrok. Že sam ribnik pred hišo se mu je zdel nekaj posebnega. Takrat bi ne verjel, da bo kdaj takole domače, z blatnimi čevlji sedel v Herderjevi hiši. Celotno potem, ko je bil že gospodar pri Gašperinu in je prišel po opravih k Herderju, se ni mogel znebiti občutka; kakršnega ima človek v farovski veži: skoro nerodno mu je bilo, ker je Herder govoril z njim kot s sebi enakim. Zdal pa je bil tu že tako domač, da je poznal prav vse predmete v hiši, od preprog na tleh do rdečih plišastih naslonjačev; čipkastih zaves na oknih in bodečih kaktaj, ki se samo enkrat v letu za nekaj dni pokrijejo s krvavordečimi cvetovi. — Sicer pa Herder ni več tako bogat, kot je bil nekoč. Morebiti bi niti njega, Dominika, ne odtehtal. Zadnje čase se mu je sicer posrečilo kupiti nekaj delnic Kranjske industrijske družbe na Savi in od tega si zdaj veliko obeta. Že dolgo govori samo še o železarni, valjarni in drugih obratih. — No, malo bolj ali manj bogat, to je vseeno.